Nr. 3 GRUDZIĄDZ, grudzień 1928 r. Rok 1

Nauczyciel Pomorski

Okólnik Organizacyjny Pomorskiego Oddziału Okręgowego
„Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych".

Redaguje: Komitet Redakcyjny. — Redaktor odpowiedzialny: Albin Nowicki, Grudziądz, ul. Młyńska nr. 27. — Adres Redakcji i Administracji: Grudziądz, Rynek nr. 15. p. I.

Cena 50 gr

Ogłoszenia: Cała stronica 50, — zł Pół stronicy 30, — zł. Ćwierć stronicy 18 — zł. Osma część stronicy 10,— zł.

Wstęp

Życzenia, złożone Nauczycielowi Pomorskiemu.

Z racji ukazania się pierwszego zeszytu „Nauczyciela Pomorskiego", otrzymaliśmy z licznych stron dużo gratulacyj i życzeń od instytucyj i osób nam życzliwych. Odgłosy te są niezbitym i najlepszym dowodem i objawem, że nasze czasopismo jest potrzebne na czasie, że forma redagowania i wydawania odpowiada wymaganiom i potrzebom nauczycielstwa, które z żywem zadowoleniem przywitało i przyjęło naszego „Nauczyciela Pomorskiego".

Dzisiaj przytaczamy wyjątki z trzech listów:

---

1. „Spieszymy wyrazić szczere zadowolenie z powstania i tak pięknie zapowiadającego się rozwoju sympatycznej instytucji WPanów.

Chętnie będziemy ogłaszali wydawnictwa swe w „Nauczycielu Pomorskim" i przysyłali egzemplarze nowości wydawniczych z zakresu, jaki W. Panów interesuje......."

GEBETHNER i WOLFF, WARSZAWA,

Dział Wydawniczy.

---

2. „....W końcu życzę z całego serca powodzenia nowej działalności wydawniczej Szanownego Zarządu i we wszystkich Jego energicznych poczynaniach w imieniu moich przedsiębiorstw („Instytut Pomocy

Naukowych") w imieniu własnem jako b. kolega (wychowanek seminarjum bydgoskiego w 1915 do 1919 r.)

(—) HENRYK LEWANDOWSKI, LWÓW"

3. *„Za otrzymany numer „Nauczyciela Pomorskiego" składamy tą drogą wyrazy serdecznej podzięki, oraz życzymy wszelkiej pomyślności przy rozpoczętem dziele.*

Dziękujemy również za okazaną nam przychylność i poparcie przy rozkrzewianiu naszych pism „Młodego Polaka" i „Szkoły Śląskiej".

ŚLĄSKI ZARZĄD OKRĘGOWY, KATOWICE.

Odezwa

do naszych członków w sprawie organu.

KU SZCZEGÓLNEJ UWADZE!

Odczuwając głęboko potrzebę a) zastąpienia naszych dotychczasowych komunikatów organizacyjnych do Kół drukowanemi i dobrze czytelnemi okólnikami organizacyjnemi, ujętemi w formę broszurek; b) zarazem docierania perjodycznie do wszystkich naszych członków, c) jak nie mniej wypełnienia luki, istniejącej z powodu ukazywania się naszych centralnych organów „Nauczyciela Polskiego" i Szkoły" tylko co 2 tygodnie, przytem w niedostatecznej mierze uwzględniających sprawy Okręgu Pomorskiego, zdecydowaliśmy się na wydawanie „Nauczyciela Pomorskiego" a w dalszej przyszłości „Szkoły Pomorskiej".

Sposób i forma przyjęcia i powitania naszego wydawnictwa przez Koła, członków i czytelników dowodzą, że w samą porę, stosując się do życzeń i pragnień ogółu, odważyliśmy się, wystąpić na arenę publiczną z naszym „Nauczycielem Pomorskim".

Jeżeli zaraz kilka dni czy tygodni później mogliśmy notować liczne objawy, niezbite dowody i fakty wzmożenia i ożywienia naszego ruchu organizacyjnego na Pomorzu, intensywniejszą pracę w Kołach. (zakładanie nowych Kół, przystępowanie coraz nowych członków), dochodzimy przy dociekaniach, badaniach i poszukiwaniach przyczyn do głównego źródła tego pocieszającego zjawiska, do ukazania się i oddziaływanie „Nauczyciela Pomorskiego"!

Naszym zamiarem było dostarczać „Nauczyciela Pomorskiego" naszym członkom bezpłatnie. Okazuje się jednak niestety 1) że wydatki, związane z wydawnictwem, są ogromne (za samą wysyłkę pierwszego nakładu musieliśmy zapłacić około 180,— zł.), 2) że dodatkowe źródła dochodów (anonse, pośrednictwo przy zakupie książek, podręczników, przyborów, ubezpieczanie przez P. K. O.) są albo zupełnie nieodkryte, albo nikłe i niewystarczające na pokrycie wy-

datków. Ponieważ pozatem nasz Okręg nie dysponuje żadnemi rezerwami, nie posiada budżetowego pokrycia na druki i wydawnictwa, jesteśmy zmuszeni ustalić i zaproponować następującą skalę opłaty:

1. DLA NIECZŁONKÓW:

1) pojedyńczy numer bez przesyłki: 0,50 zł.
2) abonament z przesyłką: miesięcznie: 0,55 zł., kwartalnie: 1,50 zł., półrocznie: 2,70 zł., rocznie: 4,80 zł.

2. DLA NASZYCH CZŁONKÓW:

Ustalamy opłatę wraz z przesyłką na 25 gr. miesięcznie. (10 gr. przesyłka, egzemplarz 15 gr.)

Sądzimy, że jest to tak znikoma zapłata i tak minimalne obciążenie, że nasi członkowie

1) nie będą szemrać i narzekać na ten dodatkowy ciężar,
2) uchronią kasę Okręgową przed uciążliwemi długami,
3) posiadać będą w swem piśmie pomorskiem doskonały środek informacyjny, organizacyjny i obronny.

Przepraszając za ten zawód, prosimy, aby Zarządy Kół już na grudniowem posiedzeniu powyższą sprawę omówiły i zadecydowały, czy życzą sobie utrzymać i rozbudować nasz organ, donoszac nam o wynikach i decyzjach. Kołom, które powezmą i zakomunikują nam uchwałę pozytywną, nadsyłać będziemy nadal „Nauczyciela Pomorskiego" z tem, że koła te począwszy od nowego roku pobierać będą wraz ze składkami członkowskiemi i przesyłac je będą na nasze konto w PKO. Poznań nr. 206.133 dodatkowe 25 gr za osobę i miesiąc.

NIE WOLNO NAM MIMO TRUDNOŚCI STANĄĆ NA PÓŁ DROGI, ULEDZ PRZECIWNOŚCIOM, ZAŁAMUJĄC SIĘ JUŻ NA POCZĄTKU PRACY SZCZĘŚLIWIE ROZPOCZĘTEJ!!!

REDAKCJA.

Dział organizacyjny

ZAKŁADAMY „CHÓR NAUCZYCIELSTWA POMORSKIEGO".

Koledzy i Koleżanki!

Nie potrzeba udowadniać, jakie znaczenie dla ogólnej kultury Narodu posiada muzyka i śpiew. Chcąc w tej kulturze odegrać należną nam rolę, tworzymy „Chór Nauczycielstwa Pomorskiego"!

Wzywamy wszystkich P. T. Nauczycieli Pomorza, by do chóru naszego przystąpili bez różnicy przynależności organizacyjnej.

Stworzyć chcemy chór, któryby na wzór zagranicznych chórów nauczycielskich przez swoje występy, koncerty, rozbudził u lu-

du naszego to zamiłowanie do pieśni, jakie wśród ogólnego kataklizmu wojennego zanikło. Prosimy więc wypełnić załączone zgłoszenie i przesłać pod adresem redakcji „Nauczyciela Pomorskiego" (Grudziądz, Rynek 15.) do 15 grudnia 1928 roku.

Po obliczeniu liczby zgłoszeń wydamy dyrektywy i statut „Chóru Nauczycielskiego".

Niech w chórze nie zabraknie nikogo z koleżeństwa, kto polską pieśń miłuje! Co umieją zrobić inni, potrafimy zrobić i my!!!!

Nadsyłajcie zgłoszenia! **Pom. Zarząd Okręgowy.**

Wzór zgłoszenia:

mię i nazwisko: ....

nauczyciel(ka) S. P. w .... członek koła ....

poczta .... powiat ....

śpiewa głosem ....

Zgłasza przystąpienie do „Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego".

Dnia, ... XII. 1928 r.

....

podpis

A N K I E T A
W SPRAWIE KASY POŚMIERTNEJ.

Z licznych stron, tak członków, jak Kół, dochodzą nas stanowcze, zrozumiałe i uzasadnione życzenia i żądania utworzenia dla naszych członków „Kasy Pośmiertnej" (pogrzebowej).

Musimy z góry zaznaczyć, że całkowicie rozumiemy takie żądanie i podzielamy to żądanie Chcielibyśmy chętnie dołożyć rąk do zrealizowania tegoż nawet z punktu widzenia organizacyjnego pożytecznego dzieła, pożądanego także z poczucia noszenia pomocy koleżeńskiej; bo wprawdzie rodziny naszych członków czynnych względnie emerytowanych nauczycieli (lek) otrzymują t. zw. „kwartalne pośmiertne", niestety — jak praktyka uczy — z znacznem opóźnieniem. Dlatego służyć natychmiastową pomocą na wypadek śmierci, jest koniecznością!

Aby tę sprawę dla Zarządu Okręgowego i Zjazdu Delegatów należycie i gruntownie przygotować, rozpisujemy niniejszem ankietę, na którą koła i członkowie, interesujący się sprawą, zechcą nam odpowiedzieć możliwie do dnia 28 grudnia rb.

1. Czy „Kasa pośmiertna" ma mieć charakter ubezpieczenia dobrowolnego (kołami, rejonami, powiatami, okręgiem), czy organizacyjnie przymusowego (Kołami, okręgiem) ubezpieczenia?
2. Sposoby i wysokość pokrycia wydatków? Sposób ściągania składek, wypłaty, kontroli?
3. Kto ma być objęty „Kasą pośmiertną"? (czy członek organizacji lub jego rodzina?)
4. Wysokość sumy wypłacanej na wypadek śmierci?
5. Szczegółowe wskazówki i życzenia?

Pomorski Zarząd Okręgowy.

PO ZJEŹDZIE POWIATOWYM W DZIAŁDOWIE.

Pierwsze pytanie, jakie nasunęło się każdemu uczestnikowi zjazdu, przedewszystkiem każdemu z członków naszych, było, czy zjazd ten był celowy?

Oto, wziąwszy pod uwagę skutki zjazdu, należy **bezsprzecznie** odpowiedzieć: tak. Zjazd z udziałem społeczeństwa, które stawiło się w liczbie 800, osiągnął wprost świetnie swój cel propagandowy, wywarł wrażenie tak potężne, a podkreślamy to z naciskiem, że dziś Stowarzyszenie nasze w powiecie stało się pierwszą organizacją i to odrazu, jakby ręką przewrócił! Na każdym kroku, na ulicach, na zebraniach, w szkole i poza szkołą, mówi się o Stowarzyszeniu, nie tylko o naszem w powiecie, ale o Stowarzyszeniu wogóle.

„Ognisko" naprzykład, tak jak przedtem swą liczebnością górowało i przywłaszczało sobie rolę przedstawiciela nauczycielstwa w powiecie, tak odrazu ucichło, jakby go nie było; bo nawet członkowie ich wstydzą się przyznać się do Ogniska, bo wypierają się przynależności swej do niego na zapytanie ze strony ludności. W każdym razie „Ognisko" tutejsze zachwiało się i zbankrutowało, a Stowarzyszenie nasze nabrało przodującego znaczenia wśród wszelkich istniejących tu organizacyj. Okazało się to mianowicie już 3 dni później na zebraniu przedstawicieli wszelkich organizacyj, zwołanych przez p. Starostę celem ułożenia programu obchodu Niepodległości Polski. Dla nas jest to bodźcem dla dalszej intensywnej pracy, mającej doprowadzić do zupełnego zwycięstwa, które nastąpi wtedy, kiedy „Ognisko" tu nie będzie!

Przyobiecujemy sobie to zwycięstwo przy wydatnem poparciu naszego Zarządu Okręgowego jak i Głównego.

Przechodząc teraz do omówienia naszego programu zjazdu, musimy zaznaczyć, że był on na miejscu, gdyż tylko dzięki niemu

doprowadziliśmy do takiego rezultatu. Referaty, bez wyjątku wszystkie trzy, wykazały konieczność naszego bytu jako Stowarzyszenia Chrz. Nar. Nauczycieli.

Referat p. prof. Piwowarczyka, choć dla ogółu za trudny, jednakże przez większą część dobrze pojęty, a u wszystkich bezwarunkowo wyrobił jedno zrozumienie, że z kultury polskiej w każdym razie dumni być możemy. Wogóle o referacie p. prof. Piwowarczyka mówi się wiele. Referat p. Prezesa Nowickiego wyrobił nam zupełne zaufanie społeczeństwa, a referat p. Cieślaka utwierdził powszechne przekonanie o konieczności istnienia naszego Stowarzyszenia. Druga część programu, zabawa, dodała blasku do poważania naszego, albowiem wstęp na zabawę był wolny, rzecz dotąd niebywała w Działdowie; pozatem zabawa demokratyczna nawskroś, a jednak skupiła w sobie społeczeństwo wyborowe o wyróżniającym się poziomie inteligencji.

Jednem słowem: wrażenie pozostało jaknajlepsze, czego dowodem uznanie władz, publiczne wysławienie nas przez ks. dziekana Tymeckiego i pochlebny artykuł w miejscowej prasie („Głos Mazurski").

Zatem doświadczenie nasze uprawnia nas do wyrażenia opinji, że zjazdy podobne są konieczne, aby wyrobić sobie zaufanie i poważanie u społeczeństwa, a na pewno w krótkim czasie wszelkie nieliczne „Ogniska" na Pomorzu znikną!

„Głos Mazurski" taką dał relację o zjeździe:

„Zjazd Koła Powiatowego Nauczycieli Szkół Pow. w Działdowie.

„W ub. niedzielę Kolo Pow. Stow. Chrześć. Nar. Pol. Naucz. Szkół Powszechnych, z okazji 7-mio letniego swego istnienia rocznicy urządziło zebranie w hotelu Polskim. Na zebranie to przybyli ,p. Starosta Plackowski, burmistrz Goździewski, miejscowe i zamiejscowe duchowieństwo, prawie całe grono nauczycielskie z powiatu i liczne obywatelstwo. Zebranie zaszczycił swą obecnością główny prezes tego Stow., senator p. Siciński z Lwowa.

Zebranie zagaił pochwaleniem Pana Boga prezes miejscowego Koła pan Dzięcioł, kierownik tutejszej szkoły powszechnej i po przywitaniu obecnych, oddał głos p. Piwowarczykowi, prof. z Grudziądza, który w blisko dwugodzinnem przemówieniu zobrazował historję polską i jej kulturę.

Następnie przemawiał prezes dzielnicowy, p. A. Nowicki z Grudziądza, który objaśnił powstanie organizacji, jej cel i działalność i w krótkich słowach przedstawił sprawę różnych malkontentów, zorganizowanych w „Ognisku".

P. Cieślak, kierownik szkoły w Iłowie, wygłosił piękny odczyt o konieczności wychowania religijnego dzieci w szkole.

Wszystkich referentów nagrodziła publiczność rzęsistemi oklaskami. Pozatem jeszcze przemawiał miejscowy ks. Proboszcz, przedstawiając zebranym ważność wychowania dzieci w duchu religijnym przez szkołę i w końcu odczytał rezolucję następującej treści:

„My zebrani na zjeździe Koła Pow. Chrz. Stow. Nar. Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych w liczbie około 800 w dniu 21 października r. b. na sali Hotelu Polskiego:

1. Protestujemy stanowczo przeciw uchwale Sejmu i Senatu, żądającej zniesienia rozporządzenia ministra oświaty z dnia 9 grudnia 1926 r. o wyznaniowym i katolickim ustroju szkół naszych powszechnych i średnich.
2. Oświadczamy uroczyście, że nie zgodzimy się nigdy na szkołę bezwyznaniową bez nauki religji, bez praktyk religijnych w szkole i poza szkołą.

3. Domagamy się aby rozporządzenie wyżej wymienione było w całej Polsce w zupełności przeprowadzone, aby nauka była obowiązująca, tak samo wszelkich praktyk religijnych przez dzieci jak i nauczycieli".

Rezolucję tę zebrani uchwalili jednogłośnie. Na zakończenie przemówił jeszcze ks. dziekan Tymecki z Grążew; poczem przewodniczący, podziękowawszy wszystkim za ich przybycie, zamknął zebranie".

Panu Profesorowi Piwowarczykowi z Grudziądza przesłano następującej treści pismem podziękowanie.

„Wielmożny Panie Profesorze!"

W imieniu Koła Powiatowego „Stow. Chrz. Nar. Nauczyceisltwa Szkól Powszechnych" dziękujemy W.Panu Profesorowi bardzo, iż raczył zaszczycić swą obecnością nasz zjazd powiatowy w dniu 21 bm. i wygłosić tak piękny referat, który wywarł silne wrażenie na wszystkich słuchaczach bez wyjątku. Z ogólnej opinji po zjeździe mieliśmy możność stwierdzić, że referat WPana Profesora dla inteligenta znaczył pogłębienie swej wiedzy i to z wielkiem uznaniem dla W. P. Profesora, zaś każdy przeciętny człowiek zrozumiał jedno przedewszytskiem, że z prawdziwą dumą o kulturze polskiej mówić należy.!

Z całą szczerością oświadczamy zatem, że powitalibyśmy drugi referat W. P. Profesora w murach miasta naszego z wielką radością!

Z głębokiem poważaniem:

(—) Dzięcioł, prezes Koła Pow. Stow. Ch. N. N. S. P."

Po zjeździe powiatowym ukazała się następująca odezwa, opublikowana także w miescowym „Głosie Mazurskim":

Z miasta i powiatu: Odezwa do nauczycieli!

Działdowo. Zarząd Koła Pow. Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powsz. w Działdowie, przekonawszy się na zjeździe dnia 21. 10. br., że cel i działalność jego silnie popierana jest przez całe obywatelstwo, z uwagi na to, że Związek Pol. Naucz. S. P. („Ognisko") wypowiedział walkę naucz. religji w szkole polskiej, wydał do pp. nauczycieli patrjotów, nie należących do „Stow. Chrz. Nar. Naucz. S. P." odezwę, której treść podajemy niżej:

„KOLEDZY PATRJOCI!"

Czas zerwać z niezdecydowanem stanowiskiem, z wahaniem się na lewo i na prawo i rozważaniem, po czyjej stronie korzyść! Czas zerwać z bojaźliwem traktowaniem swoich osobistych spraw zawodowych! Obecnie wielkie chwile, mające zadecydować o wychowawczym charakterze szkoły naszej, wymagają od każdego nauczyciela prawego charakteru i patrjoty publicznego podkreślenia swego stanowiska chrześcijańskiego i narodowego bez względu na polityczną przynależność partyjną.

Obowiązek narodowy i społeczny nakazuje nauczycielowi oddać swe usługi dla dobra ukochanego naszego narodu polskiego w wychowaniu przyszłego silnego pokolenia, które bronić będzie wiernie granic Ojczyzny tak, jak nauczyło się Ją kochać w szkole. Zatem należy się nam liczyć z opinją społeczeństwa kulturalnego, które uznaje autorytet nauczyciela wtedy, jeżeli w nim widzi rękojmię dla przyszłych losów Ojczyzny naszej.

Ostatni powiatowy zjazd w Działdowie „Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Pow." z udziałem przedstawicieli władz, duchowieństwa i wszystkich warstw społecznych, upoważnia nas do zwrócenia Kolegom niezorganizowanym uwagę na ich dotychczasowe niezdeklarowane traktowanie zawodu swego oraz na ich obowiązek społeczny, który nakazuje im szukać oparcia w tej organizacji nauczycielskiej gdzie według słów J. E. Ks. Arcybiskupa Dr. Jałbrzykowskiego, „znajduje się zdrowsza część nauczycielstwa polskiego". Dla nauczyciela polaka i chrześcijanina nie może być miejsca w szeregach „Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych", który oprócz mniejszości narodowych, czyhających na naszą zgubę, skupia w swoich szeregach komunistów, których wroga odezwa uległa w tych

dniach konfiskacie przez Komisarjat Rządu m. st. Warszawy, (patrz „Głos Nauczycielski" nr. 32 z dnia 25. 10. 28. oraz „Słowo Pomorskie" z dnia 27. 10. 28 pod tytułem „Ładny pedagog").

„Związek Polskiego Naucz. S. P." który wypowiedział walkę nauce religji w szkole polskiej, czyni to z nakazau Masonerji, na której usługach niestety stoi, (patrz wydawnictwo P. N. S. P." „Wiedza i Życie" Nr. 4, 6, 18, 19, 21 i 22 z roku 1927 oraz „Wiedza i Życie" rocznik 1928).

Spodziewamy się zatem, przy poparciu opinji całego społeczeństwa, znaleźć Kolegów w „Stowarzyszeniu Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powsz.", które nie broni naszego zawodu szumnemi frazesami, zwłaszcza, gdy chodzi o poprawę uposażenia, lecz czynnie.

Spodziewamy się także, iż zdrowo myślący Koledzy, którzy są jeszcze członkami „Z. P. N. S. P.",opamiętają się wreszcie i wstąpią za głosem sumienia do organizacji Chrzeccijańskiej i Narodowej, stojącej na zdrowych podstawach"!

Później ukazała się nasza druga odezwa:

„Koledzy!

Ostatni zjazd naszego Koła Powiatowego, urządzony w dniu 21. 10, b. r z udziałem władz, duchowieństwa i społeczeństwa, wykazał najlepiej, że Stowarzyszenie nasze istnieje nietylko z woli naszej, ale także z woli władz i całego tutejszego społeczeństwa, które widzi w istnieniu naszej organizacji najlepszą ostoję dobrego wychowania w szkole. Zjazd nasz utwierdził nas w tem przekonaniu, że śmiało odwołać możemy się do opinji władz i społeczeństwa. Umilkły wobec tego wszelkie usiłowania celem ośmieszenia nas ze strony ,Ogniska" w oczach innych. Koło nasze zdobyło sobie należny jemu autorytet, który upoważnia nas do śmiałego wystąpienia na każdem miejscu, a to tem więcej, że w szeregach „Ogniska" zapanowała obecnie poważna rozbieżność poglądów i obojętność organizacyjna. Nie liczymy się więcej z niejednemi nam wrogiemi jednostkami zdemaskowanemi. Zatem ramię do ramienia! Wykorzystajmy odpowiednie chwile, które wymagają od każdego członka bezwzględnej karności organizacyjnej oraz oddania organizacji naszej dużo poświęcenia i pracy, aby Stowarzyszenie nasze stało się naprawdę organizacją silną, jak to sobie życzy społeczeństwo polskie.

1. W dniu 17. 11. b. r. odbędą się wybory do Pow. Rady Szkolnej. Dla dobra sprawy naszej i w imię karności organizacyjnej niechaj każdy członek poczuwa się do obowiązku swego, stawić się na konferencję powiatową i zastanowić się dobrze nad wyborem 2 członków do Pow. Rady Sz. W dniu podanym o godzinie 8,30 prosimy wszystkich naszych członków o zebranie się w III-klasie szkoły powsz. w Działdowie celem krótkiego omówienia sprawy. Należy oddać wtedy głos swój tylko na wysuniętych na wspólnej naradzie kandydatów, aby uniknąć rozbicia się głosów, zachować naszą akcję wyborczą w tajemnicy oraz podsunąć w koleżeński sposób kandydatury nasze także innym kolegom, zwłaszcza dzikim i niezagorzałym „Ogniskowcom".

2. W tym samym dniu odbędzie się po południu o godz. 3-ciej w „Hotelu Polskim" miesięczne zebranie nasze, na które przyrzekli swe przybycie p. Prezes Głównego Zarządu — Siciński i p. Prezes Zarządu Okręgowego — Nowicki.

Porządek zebrania:

1. Zagajenie i przeczytanie ostatniego protokółu,
2. Referowanie spraw organizacyjnych, kol. Dzięcioł,
3. Referowanie o naszych planach organizacyjnych na przyszłość kol. Kowalski,
4. dyskusja,
5. sprawa domu wypoczynkowego w Zakopanem,
6. Wolne wnioski

3. Organ naszego Zarządu Okręgowego „Nauczyciel Pomorski" wychodzić będzie w miesiącu raz obok dwutygodnika naszego „Nauczyciel Polski" i Szkoła.

Zarząd Koła Powiatowego.

Na posiedzeniu koła, na którem wygłoszono treściwe referaty i przyjęto pięciu nowych członków, uchwalono jednomyślnie następującą **rezolucję.**

„My członkowie Koła Powiatowego Stowarzyszenia Chrześcijańsko - Narodowego Naucz. Szkół Powszechnych w Działdowie, zebrani na posiedzeniu w dniu 17 listopada 1928 r. w ilości 35 członków protestujemy przeciw wielce obelżywym słowom, które ukazały się na łamach „Głosu Prawdy" z dnia 13 listopada br. w artykule „Tajemnice polityki szkolnej na Pomorzu". Artykuł ten, ubliżający w najwyższym stopniu władzom szkolnym na Pomorzu, przesiąknięty nawskroś jadem partyjnym, oczernia po pierwsze niesłusznie osobę w administracji szkolnej wysoko postawioną i chlubnie zapisaną, po drugie zaś odmawia polskości nauczycielom, pochodzącym z byłej dzielnicy pruskiej. Ponieważ my pracujący od lat na Pomorzu, znamy dokładnie kierunek i sentyment Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego, przeto uważamy artykuł „Głosu Prawdy" za robotę inspirowaną przeciw ludziom, dla szkolnictwa i polskości w naszym Okręgu bardzo zasłużonym i wzywamy Zarząd Okręgowy, aby tenże wszczął ostrą akcję przeciw słowom rzuconym przez „Głos Prawdy", oraz aby w ramach możliwości zdemaskował ludzi, którzy podobnemi metodami zamierzają podkopać autorytet ludzi nieskazitelnych oraz rozjątrzyć zagojoną już ranę dzielnicowości."

Zarząd Koła Powiatowego starannie i mądrze ułożył szczegółowy plan działania na przyszłość, a pracując ściśle w porozumieniu z Pom. Zarządem Okręgowym, poparty przez opinję społeczeństwa miejscowego, posuwa się planowo od sukcesu do sukcesu.

Taka praca musiała zwrócić uwagę zaniepokojonej i zagrożonej w swej egzystencji drugiej organizacji, która ściągnęła do Działdowa dla ratowania mocno zachwianej pozycji posła wyzwoleńczego Zygm. Nowickiego, wiceprezesa Zarządu Głównego, na dzień 25. grudnia 1928 roku.

W związku z tem posiedzeniem składa Zarząd Powiatowy następujące oświadczenie:

„Dziękując za zaproszenie Zarządu tutejszego „Ogniska", z ubolewaniem stwierdzamy, że nie możemy przybyć na dzisiejsze zebranie, gdyż mimo kilkakrotnej prośby o dostarczenie nam statutu Z. P. N. S. P., wystosowanej do kol. p. Neumana, nie dano nam możności, zapoznać się poprzednio ze statutem, który najwymowniej świadczy o ideologji danej organizacji, co dałoby nam możność zabierania głosu w dyskusji.

Prosimy uprzejmie o odczytanie niniejszego pisma na wstępie zebrania, które podamy również do wiadomości naszym członkom.
Zarząd Koła Powiatowego Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powszechn.

(—) Dzięcioł. (—) Kowalski. (—) Kant.

NASZE „WYŻSZE KURSY NAUCZYCIELSKIE“.

Pom. Zarząd Okręgowy wysłał do Zarządów Kół w miastach o szkołach średnich następujące pismo:

„Szanowny Zarządzie!

Wykonywując uchwałę Zjazdu Prezesów Kół Okręgu Pomorskiego, (Grudziądz, dnia 7. 10. 1928), aby wybadać grunt w większych miastach, nadający się na zorganizowanie „Wyższych Kursów Nauczycielskich“, zwracamy się do Szanownego Zarządu z następującą prośbą, aby zechciał

1. Członków swego koła i sąsiednich kół zapoznać z treścią statutu i regulaminu W. K. N. (Dziennik Urzędowy nr. 9 z dnia 28. 8. 28 r. poz. 153 i 154, wskazując szczególnie na § 42 i § 6.,

2. stwierdzić, czy są kandydaci na prywatny Wyższy Kurs Nauczycielski, a w szczególności na którą grupę, który dział lub który przedmiot najwięcej,

3. stwierdzić, czy można pozyskać na miejscu odpowiedniego prelegenta dla danego przedmiotu i na jakich warunkach (od 6 do 10 zł. za lekcję),

4. donieść nam w krótkim czasie o wyniku tej akcji, abyśmy mogli projektowany kurs zatwierdzić i rozpocząć.

W wszelkich wątpliwych sprawach prosimy bezzwłocznie odnieść się do naszego Biura Okręgowego, a chętnie służymy wszelkiemi informacjami i radami.

Na pismo takie odebraliśmy odpowiedź jedynie od koła Gdynia, że wybrano osobną komisję dla przygotowania stałego W. K. N. oraz wniosek o zorganizowanie w czasie wakacyj letnich W. K. N. z działu A. (przedmioty pedagogiczne) Na odpowiedzi innych kół czekamy.

Niezależnie od tej akcji na prowincji uruchomił Pom. Zarząd Okręgowy W. K. N. 1) w Grudziądzu, grupy fizyko - matematycznej, słuchaczów 18, prelegenci: profesorowie pp. Ciechanowski, Kapaun i Delewski, gospodarz kursu C. Kalinowski. 2) w Chełmnie, grupa humanistyczna, język polski, słuchaczy 50, prelegent prof. Dr. Pieliński, gospodarz J. Drygas. 3) Grudziądz, grupa humanistyczna, (historja), słuchaczów 32, prelegenci prof. Zagórski i Bałachowski, gospodarz J. Kapiszewski, tak że z naszych prywatnych W. K.N. korzysta 100 osób.

Posłuchajmy, co pisze prasa pomorska o naszych kursach:

JAK NAUCZYCIELSTWO POMORSKIE „OBCHODZI ŚWIĘTO NARODOWE?“

Nauczycielstwo pomorskie, zgrupowane w najliczniejszej organizacji nauczycielskiej na Pomorzu, w „Stowarzyszeniu Chrz. Nar. Nauczycielstwa Szk. Powszechnych“, postanowiło w właściwy sposób obchodzić święto 10-lecia istnienia Państwa Polskiego. Prócz osobnych posiedzeń z specjalnemi referatami o znaczeniu tegoż święta, nauczycielstwo rozpoczęło intensywną akcję dalszego kształcenia się za pomocą Wyższych Kursów Nauczycielskich, organizowanych przez ruchliwy Pomorski Zarząd tej organizacji.

Kilka tygodni temu dokonano uroczystego otwarcia W. K. N. grupy fizyko matematycznej, w Grudziądzu, a dnia 6 bm. odbyło się uroczyste otwarcie w Chełmnie podobnego kursu humanistycznego (języka polskiego) w którym bierze udział około 50 słuchaczy. Wykłada p. prof. Dr. Pieliński z Bydgoszczy. Akt otwarcia kursu nauczycieli zaszczycili swą obecnością ks. proboszcz Bączkowski ,inspektor szkolny Wyrembelski i burmistrz miasta p. Zawadzki. Chór chłopców wykonał na 3 głosy bardzo pięknie stosowne śpiewy pod batutą p. Kałdowskiego, poczem zabierali głos goście. Prezes Okręgowy p. A. Nowicki z Grudziądza dokonał otwarcia kursu, następnie prelegent p. Pieliński wygłosił odczyt inauguracyjny o kulturze i cywilizacji polskiej na podstawie piśmiennictwa polskiego w ocenie zagranicy. Burza oklasków nagrodziła tak świetne i do głębi serca idące wywody. Kierownikiem kursu wybrano p. rektora Sentkowskiego, a gospodarzem p. J. Drygasa.

Zaledwie przebrzmiało echo tej uroczystości, już dnia 8 bm. otwarto trzeci z rzędu kurs nauczycielski, także z grupy humanistycznej (historji) w Grudziądzu. W obszernej sali szkoły im. Marcinkowskiego zebrało się dużo uczestników kursu (przeszło 30) i grono gości. Ks. Prałat Dembek, zajęty ważnemi zajęciami służbowemi, przesłał kursowi swe życzenia. Pan insp. szkolny Sowiński w dłuższem głębokiem przemówieniu uzasadnił konieczność organizowania podobnych kursów. Prezes Okręgowy p. A. Nowicki, dokonując otwarcia kursu, wskazał na najbliższy moment obchodzenia 10-lecia istnienia Państwa Polskiego, podkreślając, że Stowarzyszenie Chrz. Nar. Naucz. S. P.", umożliwiając przez organizowanie Wyższych Kursów Nauczycielskich akcję dalszego kształcenia się ,dorzuca w ten sposób cegiełki pod budowę najpiękniejszego pomnika jubileuszowego, a nauczycielstwo przygotując się do należytego spełniania swego trudnego zawodu, obchodzi w sposób najgodziwszy wielką rocznicę. Chór szkoły im. Tadeusza Kościuszki pod kierownictwem p. K. Szymańskiego dał przepiękne i nastrojowe ramy uroczystości nauczycielskiej. Wykłady na tym kursie objęli pp. prof. Zagórski i Bałachowski.

Takiej pracy „Szczęść Boże!"

Pozatem zorganizowały nasze Koła w Tucholi i Sępólnie kursy przygotowujące do egzaminu kwalifikacyjnego.

WYBORY
DO RAD SZKOLNYCH POWIATOWYCH

W związku z rozpisanemi wyborami do Rad Szkolnych Powiatowych, wzgl. Miejskich wysłał Pom. Zarząd Okręgowy do naszych Kół w miastach powiatowych następujące pismo:

„Wobec rozpoczętej już urzędowej akcji przeprowadzania na konferencjach powiatowych w dobie bieżącej wyborów do Powiatowych Rad Szkolnych wzywamy Szanowne Zarządy Kół do należytego przygotowania w najbliższych dniach wyborów tych. Polecamy skomunikować się niezwłocznie z Zarządami wszystkich innych kół Stowarzyszenia danego powiatu w sprawie powstania **wspólnej jednej listy** kandydatów Stowarzyszenia, która winna być tak ułożona, aby znalazła jak największą ilość zwolenników i głosów. Aby lista nasza była popularną, winna zawierać nazwiska Kolegów (żanek) wpływowych, poważanych, przedstawicieli tak miast jak i wsi, starszych i młodszych, kierowników i nauczycieli, urzędujących każdy

w swoim zakresie i wśród swych członków, prowadzić dalszą akcję wytłumaczenia ogółowi dodatnich cech i znamion naszej listy. Przy samych wyborach prosimy zważać na to, aby nam nie zaszkodzic przez rozdwojenie i rozbicie naszych głosów.

W kompromisy z „Ogniskiem" nie radzimy się bawić, a raczej wcześnie i mądrze obmyślić i przygotować naszą jedną listę powiatową, energicznie biorąc się do dzieła, a zwycięstwo będzie po naszej stronie!

Podług tych wskazówek nasze Koła postąpiły, osiągając wszędzie i na całym froncie wspaniałe wyniki. O przebiegu informujemy naszych czytelników w szczególności:

Działdowo.

W dniu 17 bm. odbyły się w Działdowie wybory do Powiatowej Rady Szkolnej. Wywiązała się zacięta walka przedwyborcza między Stowarzyszeniem naszem a „Ogniskiem", w której „Ognisko" choć na razie nie liczebnie, ale moralnie poniosło wielką klęskę. Stowarzyszenie nasze przystąpiło do wyborów zwarcie i w najlepszej dyscyplinie organizacyjnej, w dodatku śmiało i pewne siebie, co wywołało u organizacji przeciwnej zamieszanie i skompromitowało ją w najwyższym stopniu. Do dalszego zdemaskowania „Ogniska" przyczynił się jeszcze krótko przed wyborami artykuł w „Głosie Mazurskim", pod tytułem „Walka światopoglądów chrześcijanskich z niechrześcijańskiemi". Wszystko złożyło się na to, że koło nasze przy poparciu Kolegów niezorganizowanych i nawet „Ogniskowców", którzy sami potępiają niedorzeczną i kompromitującą działalność swej organizacji, nienawidzonej przez tutejsze społeczeństwo, przeprowadziło swego delegata jako pierwszego do Pow. Rady Szkolnej, bijąc 41 głosami następnych dwóch kandydatów „Ogniska", którzy uzyskali tylko 40 głosów, wskutek czego nastąpiło między niemi ścisłe głosowanie. Nadmienić należy, że koło nasze liczyło podczas głosowania tylko 27 członków. Jest to z jednej strony najlepszym dowodem, po czyjej stronie sympatja, a z drugiej strony dowodem, jakie silne jest tutejsze „Ognisko", które jak się wykazało, w najlepszym razie liczy około 40 członków, a nie 64 według twierdzenia prezesa „Ogniska", który widocznie sam nie zna składu swej własnej organizacji, na której czele stoi. Ponadto wybory wykazały, jakich członków „Ognisko" posiada, mianowicie kiedy przewodniczący p. inspektor szkolny Klimosz odmówił prawa głosowania jednej sile kontraktowej, która jest wędrowną nauczycielką robót ręcznych kobiecych, odezwała się znana działaczka „Ogniska": „Dlaczego nie ma prawa, przecież należy do „Ogniska!" Podobnych scen kompromitujących „Ognisko" było więcej. Po południu zaś odbyło się miesięczne zebranie naszego Koła Powiatowego. Zebranie zaszczycili swem przybyciem ks. proboszcz Ptaszyński i ks. wikary Mikholc. Członków było 30. Przystąpiło 4 nowych członków. Przewodniczący Kolega Dzięcioł przywitał obecnego nowego członka kol. Lewickiego po zagajeniu i przeczytaniu protokółu. Następnie wygłosił przewodniczący referat o naszych sprawach orga-

nizacyjnych, oraz drugi referat o naszych planach organizacyjnych na przyszłość, wygłosił kol. Kowalski. Wypada podkreślić bardzo piękny nastrój, wykazały rozwój naszego Koła Pow., założenie jego w roku 1921 i rozłam w roku 1922, jakiego dokonano niepotrzebnie dla ubocznych celów pastora Lodwicha, rozbijając tem samem zgodę wśród nauczycielstwa. Zawiązało się „Ognisko" wbrew życzeniom tutejszego społeczeństwa i rozwijało się pomyślnie tylko dzięki wyjątkowym stosunkom ówczesnym, jakie w tutejszym powiecie panowały. Ze strony „Ogniska" doznawało koło nasze przez następne lata bezustannego prześladowania, aż miarka się przebrała i zmusiła Koło nasze do otwartego wystąpienia, odwołując się do opinji społeczeństwa, co zadecydowało o klęsce „Ogniska" raz na zawsze. Był wreszcie czas największy wystąpienia śmiałego, aby zdemaskować podstępną grę przywódców „Ogniska", działających na szkodę naszą pod płaszczykiem baranków niewinnych, co wywołało oburzenie u samych członków „Ogniska", czego dowodem najlepszym wystąpienie kilku z nich i przejście na naszą stronę. Obecnie Koło nasze liczy 36 członków i ma najlepsze widoki dalszego szybkiego rozwoju. Zgłaszają bowiem chęć przystąpienia do nas coraz to więcej Kolegów. Powtarza się zatem stare przysłowie: „Kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpadnie!" Odwróciła się karta, decyzja przeszła do nas. Po referatach wywiązała się bardzo żywa dyskusja, która przyczyniła się do silnego i karnego zespolenia się. Rozeszli się wszyscy z najlepszem wrażeniem i w dobrym nastroju. Żałowano tylko, że nie mógł przybyć na zebranie p. prezes Zarządu Głównego Siciński, który w liście przyrzekł swe przybycie na następne zebranie. Dodał nam otuchy natomiast prezes okręgowy, p. Nowicki, wstępując do nas w przejeździe na krótki czas niestety, choć nie zdążył na zebranie, ale sprawił nam ładną niespodziankę. Prosimy go zatem na przyszłe zebranie. Po porozumieniu się z prezesem okręgowym Zarząd Koła ułożył rezolucję w związku z ostatnią nikczemną napaścią „Głosu Prawdy" na nasze Kuratorjum i nauczycielstwo pomorskie.

„Głos Mazurski":

Z miasta i powiatu.

WALKA ŚWIATOPOGLĄDÓW CHRZEŚCIJAŃSKIEGO Z NIEHRZEŚCIJAŃSKIM.

Działdowo. Zarząd „Ogniska" wydał do swych członków w wielkiej tajemnicy niżej podaną odezwę w związku z ostatnią odezwą „Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Pow." w sprawie wyborów do Powiatowej Rady Szkolnej.

ODEZWA!

W związku z odezwą „Stowarzyszenia Chrz. Nar. Naucz. Szkół Powszechnych" w Działdowie, wydrukowaną w „Głosie Mazurskim" (nie w Gazecie Mazurskiej) o treści wielce ubliżającej każdemu członkowi naszego Związku P. N. S.

P., zwracamy się do Pana Kolegi, (Pani Koleżanki) z apelem, ażeby zechciał (a) wziąć czynny udział w wyborach do Rady Szkolnej Powiatowej (w sobotę 17 bm.) i głosować solidarnie na listę niżej podanych kandydatów:

1. Mańkowski z Kraszewa, delegat,
2. Daże Bogumił z Pierławki, delegat,
3. Neumann Zygmunt z Działdowa, zastępca,
4. Sobiechowa Felicja z Niechi, zastępca.

Działdowo, 11 listopada 1928 r.

Zarząd Oddziału Pow. Z. P. N. S. P. w Działdowie.

Pominąwszy już dobór kandydatów, dziwić się należy, jak ciekawą jest logika autorów odezwy, którzy ubliżające słowa zwrócone przeciw „Ognisku", uważają za dostateczny powód do tego, aby przeforsować swych kandydatów. Ciekawem też jest, że „Ogniskiem" kierować muszą pp. nauczyciele seminarjum, którzy odezwę ułożyli i podpisali.

Czy naprawdę niema w „Ognisku" nauczyciela szkoły powszechnej, który
Zresztą jak z odezwy wynika, zrozumieć można, że nasi „Ogniskowcy" muszą sie
umiałby w interesie chociażby własnym pokierować agitacją przedwyborczą ?
udać pod opiekę innych.

„Głos Mazurski" nr. 35.

WYBORY
DO POWIATOWEJ RADY SZKOLNEJ

Działdowo.

Wybory do Powiatowej Rady Szkolnej, które odbyły sie w dniu 17 bm. po ostrej walce przedwyborczej między Stow. Nar. Szk. Pow. a „Ogniskiem", wykazały najdobitniej, jaką sympatią cieszy sie Chrześcijańskie Stowarzyszenie Nauczycieli, które przeprowadziło swego kandydata jako pierwszego delegata do Pow. Rady Szk. największą ilością głosów przy poparciu nauczycieli niezorganizowanych, a nawet członków „Ogniska", którzy sami potępiają przewrotną działalność „Ogniska", potępianą również przez tutejsze społeczeństwo. Jest to bardzo pocieszający objaw, który pozwala spokojnie patrzeć w przyszłość. Z zadowoleniem nadmienić także wypada, że Stow. Chrz. Naucz. Sz. P. rozwija się w powiecie bardzo pomyślnie i to w tym samym stopniu, w jakim „Ognisko" zanika. Zreszta nic dziwnego, gdyż zdrowy rozum górę wziąć musi. „Ognisku" zaś należy raczej powinszować na członków takich, którzy przynależność do „Ogniska" uważaia już za wystarczajace prawo do głosowania na delegatów do Pow. Rady Szk. Podobnych scen kompromitujących samych siebie, było w „Ognisku" już więcej. Ponadto wybory wykazały, jak silne jest „Ognisko", które w najlepszym razie liczy coś około 40 członków jeszcze a żadnych 64, która to liczbą tak szumnie operuje prezes „Ogniska". Widocznie sam prezes nie zna swej własnej organizacji. Uznanie jemu za to! Zastępował on też bardzo chlubnie swe koło jako delegat na walnym zjeździe w Warszawie, bawiąc się w tym czasie tu w Działdowie!

W dniu wyborów odbyło Koło Stow. Chrz. Nar. Szk. Pow. w czasie popołudniowym swe miesięczne zebranie, nacechowane podniosłym nastrojem pod wrażeniem wygłoszonych referatów, zwłaszcza referatu p. Kowalskiego. Referaty wykazały historję powstania Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Pow. w Działdowie w roku 1921 na podstawie kroniki, dokonanego przez „Ognisko" dla celów ubocznych jednego człowieka, łamiąc tem samem jednolity front nauczycielski, tak bardzo nam potrzebny, zwłaszcza tu na kresach w obliczu wroga. Na zebraniu poruszono także sprawę artykułu w „Głosie Prawdy" z dnia 13 b. m. pod tytułem „Tajemnice polityki szkolnej na Pomorzu". Zarząd Koła ułożył odpowiednią rezolucję, potępiającą w ostry sposób ów artykuł, przesiąknięty jadem partyjnym i obrzucający błotem nasze najwyższe władze szkolne na Pomorzu oraz nauczycielstwo pomorskie, któremu odmawia polskości.

Czas nareszcie zdemaskować warchołów za ich szkodliwą działalność, przyczyniającą się tylko do rozjątrzenia zgojonej już rany dzielnicowości!

Odezwa ogniskowców brzmiała:

KOLEŻANKI I KOLEDZY!

Dziś odbędą się wybory do Rady Szkolnej Miejskiej.

W interesie szkoły jak i nauczycielstwa jest, by w Radzie tej zasiedli Wasi przedstawiciele gotowi spraw tych bronić bez względu na osobiste stosunki z poszczególnymi członkami Rady.

Koledzy wysuwani przez pokrewną nam organizację nie odpowiadają powyższym wymogom, czego dowiódł ich przedstawiciel będący do tej pory członkiem tejże Rady (i który obecnie kandyduje). W ciągu całej kadencji nie wniósł on w przeciwieństwie do naszego przedstawiciela) na posiedzeniu ani jednego wniosku, którywy dowodził, że stoi on na straży tych, którzy go tam wysłali.

Koleżanki i Koledzy! Wszędzie przed wyborami do Rady Szkolnej Miejskiej całe nauczycielstwo uzgadnia delegowanie swych przedstawicieli. Na terenie naszego okręgu pokrewna nam organizacja nie chciała jednak uzgodnić tej sprawy, chcąc wprowadzić do Rady samych swoich przedstawicieli. Mimo tego sami zwrócilibyśmy się do swych członków by oddali głosy na przedstawicieli wysuwanych przez drugą organizację, gdyby kandydatury te odpowiadały pożądanym wymogom.

Koleżanki i Koledzy! Pamiętajcie o tem, że nasza Rada Szkolna Miejska to instytucja dopiero początkująca. Niejedno tam jest takiem, jakiem być nie powinno. Sprawy szkoły i nauczyciela nie są dostatecznie docenione przez tutejszych przedstwicieli samorządu, czego dowodem jest chociażby tylko to, że przezydent miasta Włodek, członek Rady w ciągu trzech lat, nie był ani razu na posiedzeniu Rady, być może dlatego, że nie jest przewodniczącym. My jednak stoimy na tem stanowisku, że gdzie rozchodzi się o sprawy szkolne, tam u steru być powinien tylko ten, który zna te sprawy. Poważna ilość dalszych członków przedstawicieli samorządu też na zebrania Rady nie uczęszczała.

Oto dowody, że nie docenia się spraw tak doniosłej wagi, jak sprawy szkolne.

Przeciwko takiemu stanowi rzeczy wystąpił tylko nasz przedstawiciel, co nadmienione jest w protokóle.

Zdarzało się też, że członkowie wchodzący do Komisji Szkolnej nie przestrzegali obowiązujących ich przepisów i wyrażali swoje osobiste uwagi co do rzekomej nieudolności nauczyciela, czyniąc to poza zebraniami Rady, a co zakrawa na obmowę, bo nie jest wypowiedziane przez kompetentne czynniki.

Nasi przedstawiciele, których proponujemy, zobowiązani są powyższe wady usunąć działając jasno i otwarcie bez względu na jakiekolwiek przeciwieństwa.

W wyborach tajnych okaże się, w jakim stopniu nauczycielstwo jest uświadomione, a zarazem oczyszczone ze względów partyjnych i osobistych.

Koleżanki i Koledzy!

Wybory są tajne, każdy bez względu czy i gdzie jest zrzeszony ma obowiązek oddać swój głos na tych, którzy będą bezwzględnie bronić dobra szkoły i godności nauczyciela.

W związku z treścią powyższej odezwy proponujemy następujących kandydatów:

Kol. Neumeuer Ferdynand — na członka R. S. M.

Kol. Stępień Michał — na członka R. S. M.

Kol. Wieczyński Stanisław — na zastępcę.

Kol. rektor Kupka Ferdynand — na zastępcę.

Zarząd Ogniska Zw. P. N. S. P. w Grudziądzu.

W Chełmnie również odnieśliśmy świetne zwycięstwo, mimo że nasze koła nie zdołały w myśl życzeń i wskazówek odbyć wspólnego zebrania porozumiewawczego. Nie pomogły wielkie krzykliwe przemówienia w przerwie konferencji powiatowej, zalecania i wychwalania swej własnej kandydatury przez głównego kandydata i prezesa Ogniska" Anzelma Żelaznego (pożal się Boże, syna naszego członka honorowego, sędziwego rektora z Chełmży, a brata znanego Ks. Żelaznego z Pruszcza). Kruczki wyborcze w rodzaju kaptowania członka naszego Koła w Lisewie, Kolegi Henkego, podsuwanie drugiej listy Stowarzyszenia dla rozbicia naszych głosów; wszystko daremne! Zwyciężyła całkowicie lista Stowarzyszenia, uzyskująca wszystkie miejsca 3 delegatów i 3 zastępców.

Wybrano Kolegów Talaskę z Lisewa, Cieszyńskiego z Unisławia i Wieckiego ze Starogrodu.

W Grudziądzu, gdzie poprzednio tylko dzięki naszej pobłażliwości wprowadzono, najniepotrzebniej w świecie, do Rady Szkolnej Miejskiej tow. Neumeuera, prezesa miejscowego „Ogniska" i redaktora organu socjalistycznego „Pochodni", ognisko ponownie prosiło o kompromis, wyznaczając tow. Neumenera na kandydata. Prezes naszego Koła, Kolega Rektor Jan Tkaczyk, oświadczył na to „że z człowiekiem, którego biją po twarzy, Stowarzyszenie nie może mieć nic wspólnego", na co zareagowało „Ognisko" pamfletem, wręczanym jako ulotka przez 2 robociarzy — przed gmachem szkolnym nauczycielstwu, dążącemu na konferencję.

W „pochodniowej" swej odezwie starał się tow. Neumener w sposób bardzo niesmaczny wytłumaczyć, że on i tylko on pracował w dotychczasowej Radzie Szkolnej Miejskiej, wyliczając swe rzekome zasługi, odsądzając wszystkich innych współpracowników od jakichkolwiek prac, czynności, a tem więcej zasług; dostało się Prezydentowi Miasta, a najbardziej dotychczasowemu delegatowi Stowarzy-

szenia do R.S.M., Kol. Rektorowi Spicy. Na szczęście ukąszenia te, pełne żółci, zjadliwości, złości i zawiedzionej ambicji, nikogo nie dosięgły, nikt ich nie brał na serjo, wywołały u zainteresowanych, bo ugodzonych, albo serdeczny śmiech politowania czy rozczulenia, u innych, szczególnie z pośród „ogniskowców" niesmak i oburzenie. W rezultacie odezwa towarzysza zapewniła i przypieczętowała tylko naszą wygraną. Wybrano naszych delegatów i zastępców: Jakóba Dominikowskiego, rektora szkoły wydziałowej i Cezarego Kalinowskiego jako delegatów, Marję Żyborską i rektora Andrzeja Spicę jako zastępców.

Otóż jak ocenia „Słowo Pomorskie" pracę tow. Neumenera.

„Klęska „ogniskowców" przy wyborach do Rady Szkolnej Miejskiej."

W tych dniach odbyły się na konferencji nauczycieli szkół powszechnych wybory dwóch członków i ich zastępców do Rady Szkolnej Miejskiej. Obydwie organizacje nauczycielskie tj. Chrz. Stow. i Ognisko wybierały dotychczas na podstawie po jednym przedstawicielu. „Ognisko" reprezentował nauczyciel p. Neumeuer, redaktor „Pochodni". Ze względu na jego wybitną działalność w partji P. P. S. odrzuciło Stowarzyszenie tę kandydaturę. Mimo to „Ognisko" stanęło „twardo" przy swym reprezentancie partyjnym socjalistycznym, tak że możliwość kompromisu upadła. Wynik wyborów był ten, że znaczną większością głosów przeszli wyłącznie kandydaci „Stowarzyszenia" mimo masowo przez ogniskowców w dniu wyborów rozrzuconych odezw i ulotek, w których starano się wykazać zasługi dotychczasowe reprezentanta ogniskowców, ujmując w iście „koleżeński" sposób swemu koledze z przeciwnego obozu".

Przy wyborach do **Powiatowej** Rady Szkolnej w Grudziądzu, przez nas dobrze przygotowanych, tylko Stowarzyszenie miało słowo, przeciwnikom zabrakło nawet kandydatów i zgłaszających. Wybrano też wyłącznie Stowarzyszeniowców: Rektora Aug. Klimka z Radzyna (prezesa Koła), Franciszka Zawodzińskiego z Tuszewa, (członka W. W.) Fr. Schwanitza z Bursztynowa (członka Koła Grupa); jako zastępców rektora Leona Motylewskiego z Łasina (prezesa Koła), Leona Mrozińskiego z Skurgwy (prezesa Koła Dusocin) i rektora Gliszczyńskiego z Tarpna (Koło Grudziądz).

W Toruniu przy wyborach do Rady Szkolnej Miejskiej, osiągnął nasz pierwszy kandydat kol. Buchholc rektor szkoły wydziałowej, rekordową liczbę głosów: 105 na 120 głosujących. (Gdzie Ognisko?). Pozatem wybrano Kol. Vettera, członka Zarządu Okręgowego; jako zastępców Kol. Br. Jagielskiego (prezesa Koła) i rektora Leśniewskiego.

W Tucholi wybrano do R. S. P. poprzedniego i teraźniejszego prezesa naszego koła, pp. rektorów Barańskiego z Koślinki i J. Ossowskiego z Tucholi.

W Brodnicy wybrano wyłącznie członków Stowarzyszenia, z kol. Bułką na czele.

O wyborach **w Kościerzynie** pisze „Pielgrzym". (nr. 142. 60):

Kościerzyna. Wybory do Powiatowej Rady Szkolnej. Wybory do Powiatowej Rady Szkolnej uskuteczniło nauczycielstwo powiatu kościerskiego w dniu

17 bm. Punktualnie o godz. 9-tej rano zebrali się prawie wszyscy nauczyciele naszego powiatu w auli szkoły powszechnej w Kościerzynie pod przewodnictwem swego Inspektora szkolnego p. Chmieleckiego. Na wstępie przedstawił p. Inspektor szkolny w obszernym referacie stan szkolnictwa powszechnego naszego powiatu od roku 1920 i stopniowy jego rozwój do obecnych czasów, z czego wynika, że się już bardzo dużo zrobiło, a zasługa za tak piękny rozkwit przypada wyłącznie nauczycielstwu, za co im też serdecznie podziękował i do dalszej wytężonej pracy zachęcił. Przedewszystkiem przypomniał p. Inspektor nauczycielom o obowiązkach jakie względem społeczeństwa i państwa na siebie przyjęli i do których wypełnienia się zobowiązali. Omawiano zarazem niektóre rozporządzenia. Treściwy i obszerny referat o dokształcaniu się nauczycieli wygłosił p. nauczyciel Sroka z Kościerzyny. Po 1 minutowej przerwie przystąpiono do wyboru. Na członków wybrano p. **Radomskiego,** kierownika szkoły w Kościerzynie i p. **Kleinszmidta,** nauczyciela w Schodnie. Na zastępców p. Gołuńskiego z Więcków i p. Glocka.

Kończąc uczcił p. Inspektor szkolny pamięć zmarłego przed 12 laty w październiku w roku 1916 śp. Henryka Sienkiewicza i odzyskania niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej okrzykiem na cześć prezydenta.

Nadmieniamy, że kol. rektor Radomski jest prezesem naszego koła w Kościerzynie, a kol. Kleinschmidt prezesem koła Lipusz.

Zarządy wszystkich Kół w miastach powiatowych prosimy o łaskawe nadesłanie nam wyników wyborów do Rad Szkolnych Powiatowych, tak że w następnym numerze będziemy mogli opublikować ogólne zestawienie wyników na Pomorzu.

Posiedzenia Wydziału Wykonawczego w miesiącu listopadzie 1928 r.

PROTOKÓŁ

z 25. posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 5. XI. 1928 r.

Początek o godz. 3. min. 40.

Obecni: pp. Nowicki, Kalinowski, Żyborska, Sentkowska, Delewski, Kwiatkowski, Zawodziński.

Porządek dzienny.

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Protokóły z 23. i 24. posiedzenia W. W.
3. Nasze W. K. N.
4. Sytuacja w naszych Kołach.
5. Wybory do Rad Szkolnych Powiatowych.
6. „Nauczyciel Pomorski".
7. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
8. Wnioski Kół i członków.
9. Wolne głosy i zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

ad 1. Po zagajeniu posiedzenia przez przewodniczącego, Kol. Nowickiego, przyjęto zaproponowany przez niego powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto protokóły z poprzednich posiedzeń W. W., poczem podał do wiadomości Kol. Zawodziński, że pp. Starostowie wysłali sołtysom okólnik „Związku Powiatów" w sprawie użytkowania gmachów szkolnych w gminachh, przez komasację przyłączonych do sąsiednich gmin szkolnych, co wychodzi na niekorzyść nauczycielstwa, oraz w sprawie zakazu wstawiania do budżetów szkolnych na podróże inspektorów szkolnych (w charakterze inspektorów lokalnych), co stanowi podziemną walkę władz administracyjnych z władzami szkolnemi.

ad 3. Nasz W. K. N., grupy fizyko-matematycznej, w Grudziądzu istnieje i pracuje. Na W. K. N., grupy humanistycznej, w Grudziądzu zgłosiło się 26 uczestników. Otwarcie tegoż kursu odbędzie się w czwartek, dnia 8 bm. o godzinie 5 po poł. w szkole im. Marcinkowskiego, nauka trwać będzie co wtorek i piątek od godz. 3. min. 5 do godz. 5 min. 30.

Nasz W. K. N., grupy humanistycznej w Chełmnie zgromadził 42 uczestników. Otwarcie kursu we wtorek, dnia 6 bm. w szkole chłopców. Wyjedzie na ten akt prezes okręgowy.

W Wąbrzeźnie bada podatność gruntu dla W. K. N. nasz tamtejszy Zarząd Koła. Biuro Okręgowe wysłało pismo do Zarządów wszystkich naszych Kół w większych miastach z wskazówkami, co należy zrobić, aby posunąć prace przygotowawcze dla zorganizowania W. K. N.

ad 4. Prezes okręgowy scharakteryzował sytuację organizacyjną w niektórych Kołach, bądź to na podstawie osobistych badań i obserwacyj, bądź to na podstawie korespondencyj, i tak w Działdowie, Chełmnie, Tczewie, Sępólnie, Tucholi, Skórczu i Lipinkach jako dobrą, w Wąbrzeźnie jako mniej korzystną.

ad 5. W sprawie wyborów do Rad Szkolnych Powiatowych wystosowano pismo do Zarządów Kół w miastach powiatowych z dokładnemi instrukcjami co do sposobu postępowania przy tych wyborach.

ad 6. „Nauczyciel Pomorski" wychodzi dnia dzisiejszego jako nr. 1. naszego Okólnika organizacyjnego. Kol. Nowicki zapoznał W. W. z treścią numeru. jak również z techniczną stroną prac, związanych z wydawnictwem.

ad 7. Interesentów 27, pism wpłynęło 91, wysłano 121, załatwiono 212, liczba dziennika 3093/28. Wyjazdy uskuteczniono dnia 29. X. do Torunia, dnia 30. X. do Wąbrzeźna, dnia 31. X. do Chełmna i Jabłonowa (posiedzenie Koła Lipinki), dnia 2. XI. do Wąbrzeźna (korekta „Nauczyciela Pomorskiego"). Konferencję odbyto dnia 3. XI. w Grudziądzu z uczestnikami W. K. N., grupy humanistycznej, dla ustalenia techniki kursu.

ad 8. Przejrzano bieżące wnioski Kół i członków oraz korespondencje.

ad 9. Kol. Zawodziński zreferował propozycję Zarządu Głównego w sprawie nabycia Sanatorjum „Sanato". Obecni nie poparli tych propozycyj.

O godzinie 6 min. 45 zamknięto posiedzenie po wyczerpaniu porządku dziennego.

PROTOKÓŁ

z 26. posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 12. XI. 28.

Początek o godz. 3 min. 50.

Obecni: Nowicki, Żyborska, Kalinowski, Kwiatkowski, Zawodziński, Sentkowska, Dawidowicz, jako goście Kleszczyński i Pacanowska.

Usprawiedliwił się Delewski (konferencja).

Porządek dzienny.

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Protokół z poprzedniego posiedzenia.
3. Utworzenie chóru nauczycielstwa pomorskiego (p. E. Dawidowicz).
4. Wybory do Rad Szkolnych Powiatowych.
5. Polski Biały Krzyż.
6. Nasze W. K. N.
7. Wyjazdy w tym tygodniu.
8. Sprawa organu „Nauczyciela Pomorskiego" i „Szkoły Pomorskiej".
9. Posiedzenie Zarządu Głównego i wnioski Zarządu Okręgowego.
10. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
11. Wolne głosy.
12. Zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

ad 1. Po zagajeniu posiedzenia przez prezesa okręg. Kol. A. Nowickiego, przyjęto zaproponowany przez niego powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto protokół 25 posiedzenia W. W.

ad 3. Ponieważ referent tegoż punktu, p. prof. E. Dawidowicz musiał się w międzyczasie udać na konferencję, punkt ten odłożono na następne posiedzenie.

ad 4. Dla ustalenia naszej listy kandydatów na Grudziądz powiat, postanowiono zaprosić pp. prezesów Kół na konferencję (lokal Biuro Okręgowe, we czwartek, dnia 15 bm. o godz. 8 min. 30 rano). Kandydatów do Rady Szkolnej na miasto Grudziądz ustaliło koło miejscowe dnia 9 bm.: Jakób Dominikowski, Cezary Kalinowski, zastępcy: Andrzej Spica, Robert Manthy, rezerwa Marja Żyborska. Listę kandydatów zgłosi Zarząd Koła listownie, poprzednio przez Kol. Kalinowskiego w Inspektoracie Szkolnym. Biuro Okręgowe wystosuje okólnik wyborczy do nauczycielstwa grudziądzkiego, (wybory odbędą się w szkole im. Marcinkowskiego w piątek, dnia 16 bm.) Ustalono taktykę wyborczą i przedyskutowano szanse wyborcze.

ad 5. W. W. zaaprobował z małemi zmianami list do generała Rachmistruka, w sprawie pracy oświatowej naszych członków wśród wojska.

ad 6. nasz I. kurs, Grudziądz, fiz. matem., liczy 18 uczestników. 2. (Chełmno) 50. 3. Grudziądz, hum. 32, razem 100. Ankiety w sprawie życzeń członków w sprawie zmniejszenia lekcyj obowiązkowych, przygotuje Biuro Okręgowe, a gospodarze Kursu wyślą wypełnione formularze pp. Inspektorom Szkolnym.

ad 7. Prezes Okręgowy Kol. Nowicki, wyjeżdża we wtorek, dnia 13 bm. do Tucholi (posiedzenie zarządu), w środę, dnia 14 bm. do Świecia, (konferencja organizacyjna), w sobotę, dnia 17 bm. do Działdowa (posiedzenie Koła). Do Brodnicy wyjadą Kol. Kwiatkowski i Kalinowski, również w sobotę, dnia 17 bm. na wieczornicę Koła, w niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 3 po południu biorą udział w posiedzeniu Zarządu Koła.

ad 8. Poddano ocenie pierwszy numer „Nauczyciela Pomorskiego". Czy przekształcić N. Pom. z okólnika organizacyjnego na organ Pom. Zarz. Okręgowego, wydawany co 7 każdego miesiąca, a dodać „Szkołę Pomorską" jako organ „Sekcji Pedagogicznej" z datą 21 każdego miesiąca przy niskiej opłacie abonamentowej, decyzję odkładając do następnego posiedzenia W. W.

ad 8. Na wniosek Kol. Zawodzińskiego dodano nowy punkt „Okólniki Pomorskiego Związku Powiatów". Sprawę przedyskutuje się ostatecznie na konferencji powiatowej Stowarzyszenia (Grudziądz, dnia 15 bm. o godz. 8 min. 30 rano) wybierając delegację wysłaną w tej sprawie do Torunia (do Kuratorjum O. S. P. i Województwa w piątek, dnia 16 bm.

ad 9. Posiedzenie Zarządu Głównego odbędzie się w Warszawie, dnia 2. XII. rb. Wnioski na to posiedzenie przygotuje tak Biuro Okręgowe, jak poszczególni członkowie W. W. Uchwały zapadną na następnem posiedzeniu W. W.

ad 10. patrz dodatek.

ad 11. Koleżance Pacanowskiej udzielono wyczerpujących informacyj w sprawie odszkodowania za przeprowadzkę.

ad 12. Po wyczerpaniu porządku dziennego zamknął przewodniczący posiedzenie o godz. 6 po południu.

PROTOKÓŁ

Początek o godz. 4-ej.

Obecni Koledzy: Nowicki, Kwiatkowski, Kalinowski, Żyborska, Delewski, Spica, Tkaczyk i Hoffman, jako goście prof. Dawidowicz i Kapaun.

Porządek dzienny.

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Protokół poprzedniego zebrania.

3. Utworzenie chóru nauczycielstwa pomorskiego.
4. Sprawa organu „Nauczyciel Pomorski" i „Szkoła Pomorska".
5. Sprawy handlowe, bibljoteka i czytelnia.
6. Sprawozdanie z wyjazdów.
7. Wybory od Rad Szkolnych Powiatowych.
8. Ataki prasowe na władze szkolne na Pomorzu.
9. Wnioski na posiedzenie Zarządu Głównego.
10. Następne wyjazdy.
11. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
12. Sekcja Pedagogiczna.
13. Wolne głosy.
14. Zakończenie.

1. Po zagajeniu przez przewodniczącego posiedzenia przyjęto zaproponowany przez niego porządek dzienny.

2. Protokół z poprzedniego (26) posiedzenia przeczytano i przyjęto bez zmian.

3. Profesor E. Dawidowicz, członek „Sekcji Pedagogicznej" referował o konieczności chóru nauczycielstwa pomorskiego na wzór istniejących i dobrze prosperujących zagranicą chórów nauczycielskich. Po wyczerpującej dyskusji powierzono p. prof. Dawidowiczowi opracowanie na podstawie wyłonionego materjału statutu i regulaminu oraz odezwy do nauczycielstwa pomorskiego, która zostanie opublikowana w następnym numerze „Nauczyciela Pomorskiego".

4. Postanowiono przystąpić z nowym rokiem kalendarzowym do wydawania „Nauczyciela Pomorskiego" jako organu Pomorskiego Oddziału Okręgowego, a „Szkoły Pomorskiej" jako organu „Sekcji Pedagogicznej" przy Zarządzie Okręgowym. Pierwsze pismo będzie poświęcone sprawom organizacyjnym, drugie sprawom pedagogicznym, dydaktycznym i metodycznym. Terminy wydawania „Nauczyciela Pomorskiego" co 7 każdego miesiąca, „Szkoły Pomorskiej" co 21 każdego miesiąca. Z uwagi na wielkie koszta przesyłkowe ustanawia się, że począwszy od nowego roku ustali się opłatę w następującej wysokości:

a) dla niečłonków miesięcznie z przesyłką za oba wydawnictwa 1,10 zł, kwartalnie 3,— zł., półrocznie 5,40 zł, rocznie 9,60 zł, cena pojedyńszego numeru bez przesyłki 50 gr.
b) dla członków kosztują oba wydawnictwa wraz z przesyłką miesięcznie 55 groszy, (2 razy 10 gr przesyłka 17 i pół grosza za egzemplarz), którą to sumę potrącać się będzie co miesiąc przy ściąganiu składek.

5. Ogłoszeń dla następnego numeru przesłano dotąd za 359,— zł, pośredniczono przy zakupnie książek w 8 wypadkach, do czytelni okręgowej wpływają jako numery zamienne za „Nauczyciela Pomorskiego" tak dzienniki, jak czasopisma pedagogiczne. Zaczątek bibljoteki okręgowej (numery okazowe, przeznaczone przez zakłady wydawnicze do recenzji) liczy w tej chwili 36 książek. Z nowym rokiem przystąpić możemy do otwarcia naszej czytelni oraz do wypożyczenia książek z bibljoteki okręgowej.

6. Prezes okręgowy złożył sprawozdanie z swych wyjazdów do Tucholi (posiedzenie Zarządu Koła w przeddzień wyborów do Rady Szkolnej i Powiatowej), do Świecia (na konferencję organizacyjną celem założenia na nowo koła), do Działdowa (posiedzenie Koła i wybory do R. S. P.) oraz do Brodnicy (na wieczornicę naszego Koła i posiedzenie Zarządu Koła).

7. Wybory do Rad Szkolnych Powiatowych, względnie Miejskich dały dla naszej organizacji wyniki bardzo pomyślne, świadczące, że na Pomorzu jedyna organizacja miarodajna o wpływie decydującym jest Stowarzyszenie; tak w Chełmnie przeszła cała lista naszych delegatów i zastępców, tak samo w Grudziądzu (mieście i powiecie), Brodnicy, Działdowie, „domenie Ogniska" uzyskał nasz delegat prezes powiatowy największą ilość głosów, wchodząc do R. S. P. jako pierwszy delegat, przed drugim delegatem, przedstawicielem „Ogniska". W Tucholi zgodziło się nasze Koło na listę, na której figurował były i teraźniejszy prezes Koła.

8. Zapoznano się szczegółowo z treścią ataków, skierowanych przez toruńskiego korespondenta „Głosu Prawdy" na władze szkolne na Pomorzu, ustalając tok postępowania naszej organizacji wobec tych napaści.

9. Zarząd Okręgowy zgłasza na posiedzeniu Zarządu Głównego wnioski, dotyczące postulatów nauczycieli wiejskich (mieszkanie, rola) w sprawie naszych organów (patrz punkt 4.)

10. Delegacja nauczycieli wiejskich z ramienia Zarządu Okręgowego (prezes okręgowy A. Nowicki oraz Zawodziński z Tuszewa i Schwanitz z Bursztynowa) zameldowana w Toruniu na wtorek, zostanie przyjęta zgodnie z depeszą województwa przez p. wojewodę Lamota w środę o godz. 12 (21. XI). W bliższej przyszłości odbędzie się w Laskowicach konferencja kolegów prezesów Kół powiatu świeckiego, zwołana dla omówienia spraw organizacyjnych przez Zarząd Okręgowy.

11. Liczba interesentów 39, pism nadesłano 58, wysłano 72, razem 130, liczba dziennika 3566/28. Odbyły się konferencje w sprawie wyborów do Rad Szkolnych 14 bm. dla miasta, dnia 15 bm. dla powiatu Grudziądz.

12. Przejrzano i podzielono zapytania dla „Sekcji Pedagogicznej".

13. Profesor Kapaun przedstawił sprawy, dotyczące W. K. N., grupy fizyko-matematycznej. Ustalono, że dla wyjaśnienia niektórych spraw udadzą się do dyrektora dra Puppla, prezes okręgowy A. Nowicki i gospodarz kursu C. Kalinowski.

14. Po wyczerpaniu porządku dziennego zamknął przewodniczący posiedzenie o godz. 6 min. 45.

PROTOKÓŁ

z posiedzenia W. W., odbytego dnia 26. 11. 1928 r. (28 posiedzenie).

Początek o godzinie 4 po poł. Obecni: Nowicki, Kwiatkowski, Kalinowski, Żyborska, Delewski (jako gość Kol. Błażkiewiczówna z Dolnej Grupy).

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Protokół z 27 posiedzenia W. W.
3. „Chór nauczycielstwa pomorskiego".
4. Sprawozdanie z posiedzenia Sekcji Pedagogicznej przy Zarządzie Główn.
5. Sprawozdanie z pobytu delegacji w Toruniu.
6. Sprawozdanie organizacyjne.
7. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
8. Sprawa p. Gebharta.
9. Posiedzenie Sekcji Redakcyjnej.
10. Sekcja Pedagogiczna.
11. Wnioski Kół i członków.
12. Wolne głosy i zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

ad 1. Po zagajeniu posiedzenia przez przewodniczącego, przyjęto zaproponowany przez niego powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto protokół z 27 posiedzenia W. W., bez zmian.

ad 3. Zaakceptowano projekt odezwy do nauczycielstwa pomorskiego, opracowany przez p. prof. Dawidowicza, a przeznaczony do opublikowania w „Nauczycielu Pomorskim".

ad 4. Ten punkt zdjęto z porządku dziennego z powodu usprawiedliwienia referenta, p. prof. B. Szwocha, który nie mógł się stawić na posiedzenie.

ad 5. Prezes Nowicki referował przebieg i wyniki konferencji, odbytej w sprawie postulatów nauczycieli wiejskich u p. Wojewody, z którym omawiano także sprawę ataków prasowych na władze szkolne na Pomorzu.

ad 6. Koło Grudziądz osięgnęło liczbę 73 członków. W Świekatowie zakłada Kol. Cichocki nowe Koło. Koło Lubawa i Nieżywięć powiększyły znacznie ilość swych członków. Koło Gdynia zajmuje się zorganizowaniem prywatnego W. K. N. i pracuje nad zorganizowaniem wakacyjnego W. K. N. Koła nadsyłają

licznie spisy członków i sprawozdania. Na posiedzenie Zarządu Koła w Toruniu wyjedzie prezes okręgowy. Wybory do Rad Szkolnych dały nam pełne zwycięstwo w. m. Toruniu, Tucholi, Kościerzynie itd.

ad 7. Liczba interesentów 30, pism nadesłano 69, wysłano 70, razem 139, liczba dziennika 3650/28., bibljoteka okręgowa liczy 49 dzieł, wyjazdy w środę, 21 bm. do Torunia (do p. Wojewody).

ad 8. Wyznaczono posiedzenie Sekcji Redakcyjnej na czwartek, dnia 29 bm. o godzinie 3-ej.

ad 10. Postanowiono, na razie nie rozszerzać Sekcji Pedagogicznej, jedynie później w miarę zachodzącej potrzeby.

ad 11. Przejrzano i załatwiono zgłoszone wnioski Kół i członków.

ad 12. Kol. Błażkiewiczównej udzielono porady za pomocą Sekcji Pedagogicznej. Poczem po wyczerpaniu porządku dziennego zamknięto posiedzenie o g. 6.

Z życia naszych kół

Koło Tuchola odbyło w listopadzie następujące zebranie:

1. Dnia 13. 11. Zebranie zarządu z okazji przyjazdu prezesa Zarządu Okręgowego p. Nowickiego.

Zebranie to było przeważnie poświęcone sprawom organizacyjnym. Omawiano przedewszystkiem sprężyste zorganizowanie powiatu przez wpłynięcie na dotąd słabe znaki życia stające Koło w Śliwicach, dążenie do utworzenia mniejszych kół w Pruszczu i ewtl. Bysławiu i zorganizowania zjazdu powiatowego, aby najszerszym warstwom społeczeństwa wykazać nasze prace i dążenia, oparte na zasadach chrześcijańskich i narodowych. Pozatem omawiano szczegółowo sytuację w powiecie w związku z zabiegami, czynionemi ze strony „Ogniska". Stwierdzono jednolitość poglądów ogółu nauczycielstwa z małemi wyjątkami. Kandydatury do R. S. P. stanowiły również jeden z punktów porządku dziennego, ponieważ specjalny wypadek zmusił zarząd do zmiany kandydatów, ze względu na jakby wycofanie się jednego z kandydatów z naszych szeregów. (Obecnie sytuacja wzięła obrót dodatni i niema obawy pierwotnie przez zarząd przypuszczanej). Nastrój zebrania był nader serdeczny mimo niektórych koniecznych wyjaśnień, żądanych przez niektórych członków zarządu od p. prezesa Nowickiego i przyczynił się poważnie do oczyszczenia atmosfery nieco zamąconej pomiędzy zarządem koła w Tucholi a Zarządem Okręgowym.

2. Dnia 17. 11. Bezpośrednio po odbytej konferencji powiatowej sekcja koła odbyła swe II posiedzenie w celu uskutecznienia już poprzednio omawianego i przygotowanego kursu kwalifikacyjnego. Wobec poważnej liczby kolegów (żanek), oczekujących egzaminu kwalifikacyjnego, oraz zapewnienia ze strony władz szkolnych (Ks. Naczelnika Strogulskiego z okazji pobytu na konf. pow.), iż takowy w powiecie odbędzie się porą zimową, postanowiła sekcja ped., przedewszystkiem poczynić zabiegi o uruchomienie kursu. Do dnia konferencji pow. dnia 17. 11. wpłynęło 22 zgłoszeń, zaś w dniu konf. zgłosiło się dalszych 14-tu, tak, iż kurs nabył liczebnie i finansowo pewnych podstaw bytu. Ponieważ prelegentów już na poprzedniem zebraniu sobie uproszono i zapewniono, przystąpiono do ustalenia technicznych spraw kursu.

Kurs jest dwu-do trzymiesięczny; rozpocznie się w sobotę, dnia 24 listopada rb. w szkole pow. w Tucholi po uroczystem otwarciu na specjalnem zebraniu koła. Wykłady odbywać się będą co sobotę od godz. 16.30—19.00, oraz co niedzielę od godz. 10.30—13.00. Każdy uczestnik płaci po 0,20 zł za wykład. Sprawą noclegową zajmą się pp. Woelk i Smełsz.

3. Dnia 24. 11. odbyło się uroczyste zebranie koła, połączone z otwarciem kursu kwalifikacyjnego w auli szkoły miejskiej.

Na zebranie poproszono również przedstawicieli miejscowych władz i urzędów.

Porządek dzienny zawierał: 1. Zagajenie i powitanie gości przez prezesa p. Ossowskiego. Jako goście byli obecni: Ks. Kanonik Wegner, p. burmistrz

Saganowski, p. insp. szk. Zdek oraz liczni profesorowie seminarjum naucz.

2. Referat p. Insp. szk. o zadaniach kursu.
3. Wybór dwóch delegatów (ze słuchaczów) do Rady ped. kursu.
4. Ustalenie rozkładu zajęć i materjału kursu przez Radę ped.
5. Wolne głosy i zakończenie.

Przy zakończeniu dziękował p. prezes szan. gościom za łask. popieranie spraw nauczycielskich i kończył prośbą, aby i w przyszłości wspierali organizację nauczycielską, która buduje szkołę polską na zasadach chrześcijańskich (dąży do podtrzymania szkoły wyznaniowej) i narodowych.

Zaraz po zebraniu odbyły się pierwsze wykłady.

Prelegentami kursu są:

1. insp. szkolny p. Zdek — administracja szkolna oraz metoda geografji;
2. prof. sem. p. Pawłowski — pedagogja i ped. ogólna;
3. prof. sem. p. Smoliński — metodyka przedmiotów artystycznych;
4. prof. sem. p. Wandtke — metodyka przedmiotów przyrodniczych;
5. naucz. szk. wydz. p. Zöller — metodyka przedmiotów matematyczno-fizycznych;
6. Kierow. szk. p. p. Ossowski — metodyka przedmiotów humanistycznych i programy.

KOŚCIERZYNA.

Sprawozdanie z czynności z miesiąca listopada 1928.

Dnia 9. XI. odbyło się zebranie członków. Na zebraniu tem prezes Radomski złożył obszerne sprawozdanie z Zjazdu Prezesów Kół w Grudziądzu z dnia 7. X. 28. Członkowie mile przyjęli wiadomość o wydawaniu własnego organu na Okręg Pomorski p. t. „Nauczyciel Pomorski".

Szeroko dysputowano nad sprawą ubezpieczenia w P. K. O. Z małemi wyjątkami ogół członków odniósł się do tej sprawy obojętnie lub nieprzychylnie, twierdząc, że nikt nie jest w stanie zagwarantować ubezpieczonym ochrony przed dewaluacją lub tp. stratami w razie wojny lub innych nieprzewidzianych wydarzeń.

W sprawie kupna willi „Sanato" zebrani oświadczyli, iż cena wydaje się trochę wygórowaną; zatem większość głosowała: willi nie kupować.

Co do kursów większość członków jest za utworzeniem kursu przygotowawczego do II egz. w Kościerzynie. Prezes polecił zainteresowanym członkom złożyć piśmienne oświadczenie, że życzą sobie taki kurs.

Sprawę wyborów do R. Szk. Pow. przygotowano w tutejszych kołach w ten sposób, że do R. Szk. Pow. weszli 2 prezesi: 1 koła Kościerzyna i jeden koła Lipusz.

W miesiącu listopadzie Zarz. tut. koła wysłał:

1. do Zarządu Okręg. spis członków w duplikacie celem ułatwienia przesyłki „Naucz. Pomorsk."
2. do Zarz. Głównego — deklaracje w sprawie „Sanato".
3. do Zarz. Głównego w sprawie wysyłki „Naucz. Pomorsk."
4. do Zarz. Okręg. w sprawie obrony kol. Borzyszkowskiego.
5. do Zarz. Okręg. prośbę o 10 egz. statutów.
6. do Zarz. Okręg. w sprawie wysyłania składek.
7. do Zarz. Okręg. listę członków i sprawozd. mies.
8. do prezesa koła Lipusz — o odpis pisma Zarz. Głównego.

PRZODKOWO.

Zebranie Koła Przodkowo, powiat Kartuzy.

Zebranie odbyło się dnia 31 października rb. w obecności K. N. Macholi, Itrycha, Punikowskiego, Zasady, Chmieleckiego, Wierzbickiego, Plichcianki, Bratusiównej, Banowskiej, Wirthównej i gości ks. Borka, Nelkiego, Balona i Pękalównej, tym razem w Pomieczynie w myśl ugody na poprzedniem zebraniu.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i przyjęcie porządku obrad.
2. Protokół z ostatniego zebrania.

3. Sprawozdanie zjazdu prezesów w Grudziądzu.
4. Okólniki.
5. Program obchodu 10-lecia Niepodległości Polskiej.
6. Wolne wnioski.

1. Po zagajeniu przyjęto powyższy porządek dzienny, przedstawiony przez Kol. Prezesa.

2. Potem odczytał Kol. Sekretarz protokół, który został przyjęty.

3. Następnie zdał sprawozdanie Kol. Machola, prezes zjazdu prezesów w Grudziądzu. Wolno ujęte treściwe wywody prelegenta wywołały żywą dyskusję i zadowolenie z powziętych uchwał i poczynań, m. in. witano z radością wiadomość o wydawaniu przez Zarząd Okręgowy „Nauczyciela Pomorskiego".

4. Pod punktem 4-ym odczytał Kol. Nelke, gość, okólnik w sprawie obchodu 10-lecia Niepodległości Polski, w szkołach wydany przez Inspektora Szkolnego w Kartuzach.

5. Ponieważ większa część Koleżeństwa bierze udział w miejscowych stowarzyszeniach i urządzaniu 10-lecia Niepodległości Polski, dlatego postanowiono, że Koło nasze urządzi tę uroczystość 18 listopada rb.

6. Podczas wolnych wniosków załatwiono propozycję zebranych w sprawie programu dnia 18 listopada, który poda się po ostatecznem ustaleniu, a którem zająć się ma wybrany komitet.

Po załatwieniu czynności kasowych ukończył Kol. Macholi zebranie.

TCZEW.

Koło nasze nietylko się nie zmniejsza ,ale zyskuje coraz więcej współpracowników. Zawdzięczać to należy sprężystemu kierownictwu obecnego prezesa p. Stefańskiego. Jesteśmy przekonani, że w roku przyszłym, w dziesiątą rocznicę założenia koła, ilość członków powiększy się conajmniej do 50. Praca w kole naszem wre w całej pełni. Miesięcznie odbywa się conajmniej jedno zebranie. Na porządku dziennym bywa zwykle referat, lekcja praktyczna i informowanie członków w kwestjach służbowych. Mamy własną bibljotekę, wprawdzie nieliczną, ale składającą się z dzieł najważniejszych z nowszej literatury pedagogicznej. W roku zeszłym powołało z inicjatywy Koła naszego „Koło pracy", którego celem było przedewszystkiem przygotowywanie uczestników do egzaminu kwalifikacyjnego. Przeciętna liczba uczestników wynosiła mniejwięcej 24. W grudniu rb. zamierzamy urządzić zjazd powiatowy. Program Zjazdu uchwalono już na ostatniem zebraniu miesięcznem dnia 20. X. Dokładny termin zjazdu, na który zamierzamy także zaprosić przedstawicieli Zarządu Okręgowego, podam w najbliższym czasie. Szczegółowe sprawozdanie Koła z działalności Koła ubiegłego roku szk. podam w określonym terminie.

SKÓRCZ.

Rozumiejąc ważność rozszerzenia Domu Zdrowia przez nabycie nowej willi, Koło nasze chętnie poprze tę sprawę.

Na najbliższem zebraniu 1. XII. rb. przeprowadzimy odpowiednią uchwałę, po myśli Zarządu Okręgowego i zdrowia nauczycielstwa.

Mimo, że nie posyłamy deklaracyj (co uskutecznimy po 2. XII rb.), może Zarząd Okręgowy śmiało liczyć na nasze Koło 42 członków.

Prosimy o silną agitację w tej sprawie, bo napewno znajdą się Koła bierne, których nie będzie można ruszyć tą pierwszą myślą.

GDYNIA.

Do komunikatu Gł. Zarządu z dnia 30. X. 28 l. dz. 3997/28 w sprawie kupna „Sanato", podaję niniejszem uchwałę naszego Koła z posiedzenia z dnia 17-go listopada 1928.

Zgadzamy się na kupno „Sanato".

Część członków oświadczyła się za płaceniem w 4 ratach, a druga chciałaby płacić miesięcznie 1,50 zł, a jeżeli byłoby możliwem, to miesięcznie 1,— zł z powodu krytycznego położenia, w jakiem tutejsze nauczycielstwo się znaj-

duje, któremu wyłącznie nie płaci się dodatku sezonowego, ewentualnie dodatku kresowego.

KOŁO GRODZICZNO.

Na zebraniu Koła Grodziczno w dniu 8. XI. zebrani członkowie uchwalili w sprawie przedstawionej odezwy co następuje:

Koło uważa cenę 840 000 zł za willę „Sanato" jako obciążającą na zbyt długo (przez 5 lat) członków i uważa, że Zarząd Główny mógłby w innej miejscowości naszej Ojczyzny nabyć podobną willę za trzecią część ceny willi „Sanato", lub zbudować za połowę ceny „Sanata". W razie tej drugiej ewentualności zebranie (Koło) uważa jedną z miejscowości Pomorza, a wśród nich najidealniejszy „Lidzbark", za miejscowość odpowiednią pod budowę Sanatorjum względnie willi wypoczynkowej.

Zestawienie organizacyjne

za miesiąc listopad 1928 r.

1) Frekwencja na posiedzeniach W. W.

L. b.	Nazwisko i imię:	25. 5. XI.	26. 12. XI.	27 19. XI.	28 26. XI.	razem:
1	Nowicki Albin:	1	1	1	1	4
2	Kwiatkowski Aleksander	1	1	1	1	4
3	Śpica Andrzej:	—	—	1	—	1
4	Kalinowski Cezary:	1	1	1	1	4
5	Żyborska Marja:	1	1	1	1	4
6	Delewski Józef:	1	×	1	1	3
7	Zawodziński Franc.:	1	1	—	—	2
8	Szymański Kazimierz:	—	—	—	×	—
9	Szmelter Paweł	×	×	×	×	—
10	Tkaczyk Jan:	—	—	1	—	1
11	Szwoch Bernard:	—	—	—	×	—
12	Sentkowska Irena:	1	1	×	—	2
13	Hoffmann Józef:	—	—	1	—	1
14	goście	—	3	2	1	6
	razem:	7	9	10	6	32 osób i razy
		1× 6—	2× 5—	2× 3—	3× 5—	
		14	16	15	14	

2) Biuro Okręgowe.

Tygodnie:	Interesentów	Pism wpłynęło:	Pism wysłano:	Pism razem:	Liczba dziennika.
1. od dn. 29. X. — 5. XI. 28 r.	27	91	121	212	3093/38
2. „ „ 5. XI. — 12. XI. 28 r	37	65	346	411	3451/28
3. „ „ 12. XI. — 19. XI. 22r.	39	58	72	130	3566/28
4. „ „ 19. XI. — 26. XI. 28 r.	30	69	70	139	3650/28
razem:	133	283	609	892	3650/28

SPIS

Kół Pomorza „Stowarzyszenia Chrz. Nar. Naucz. Szkół Powszechnych".

I) Powiat Morski (Pucki):
1. Puck,
2. Swarzewo
3. Krokowo,
4. Karlikowo
5. Gdynia

II) Powiat Wejherowo:
1. Wejherowo
2. Szemud

III) Powiat Kartuzy:
1. Kartuzy
2. Sierakowice
3. Suleczyno
4. Przodkowo
5. Żukowo,
6. Chmielno
7. Matarnia
8. Hopowo
9. Stężyca
10. Szymbark.

IV) Powiat Kościerzyna:
1. Kościerzyna
2. Lipusz
3. Skarszewy
4. Stara Kiszewa
5. Liniewo
6. Jezierce

V) Powiat Tczew:
1. Tczew Pelplin
2. Pelplin

VI) Powiat Starogard:
1. Starogard,
2. Skórcz,
3. Lubichowo
4. Osiek
5. Zblewo (zlikwid.)

VII) Powiat Gniew:
1. Gniew
2. Czerwińsk—Smętowo

VIII) Chojnice:
1. Chojnice
2. Czersk,
3. Brusy,
4. Brzeźno,
5. Wiele (zlikwidowane)
6. Konarzyny „

IX) Powiat Sępólno:
1. Sępólno, koło powiatowe

X) Powiat Tuchola:
1. Tuchola
2. Sliwice

XI) Powiat Świecie:
1. Nowe
2. Warlubie

3. Osie
4. Bukowiec
5. Pruszerz,
6. Jeżewo,
7. Swiecie (zlikwidowane)
8. Terespol—Laskowice (zlikwid.)

XII) Powiat Grudziądz:

1. Grudziądz,
2. Radzyn,
3. Łasin
4. Gruta
5. Dusocin,

XIII) Powiat Chełmno:

1. Chełmno,
2. Lisewo
3. Dąbrowa Chełmińska
4. Unisław (zlikwidowane)

XIV) Powiat Toruń:

1. Toruń
2. Chełmża
3. Lubicz (zlikwidowane)

XV) Powiat Wąbrzeźno:

1. Wąb zeźno;
2. Kowalewo
3. Golub (zlikwidowane)

XVI) Powiat Brodnica:

1. Brodnica
2. Lidzbark
3. Polskie Brzozie
4. Jabłonowo
5. Nieżywięć

XVII) Powiat Lubawa:

1. Lubawa
2. Nowemiasto
3. Lipinki
4. Grodziczno

XVIII) Powiat Działdowo

1. Działdowo koło powiatowe.

ZESTAWIENIE:

	Kół razem:	nieczynnych
I.	5	
II.	2	
III.	10	
IV.	6	
V.	2	
VI.	5	1
VII.	2	
VIII.	6	2
IX.	1	
X.	2	
XI.	8	2
XII.	5	
XIII.	4	1
XIV.	3	1
XV.	3	1
XVI.	5	
XVII.	4	
XVIII.	1	

razem 74 kół, nieczyn. 8
= 66 czynnych kół.

Zestawienie organizacyjne

za miesiąc listopad 1928 r. dotyczące Kół

L. p.	KOŁO	Zmiany personalne i ilość członków dnia 30. XI. 1928 r.			Nadesłano spis czł.	Nadesłano sprawozd.		Wysłano legitym. członk.	Zgłoszono delegata do P. K. O.
		+	—	stan		kasowe	mies.		
1.	Brodnica	—	—	—	—	—	—	—	—
2.	Brusy	—	—	—	—	—	—	—	—
3.	Brzozie Polskie	5	—	17	tak (22)	tak	tak	(17)	tak
4.	Brzeźno	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	Bukowice	2	—	—		—	—	(8)	—
6.	Chełmno	1	5	41	—	—	—	—	tak
7.	Chełmża	4	1	58	tak (58)	tak	tak	(58)	tak
8.	Chmielno	—	—	—	—	—	—	—	—
9.	Chojnice	—	—	—	—	—	—	—	—
10.	Czersk	—	—	—	—		—	(30)	—
11.	Czerwińsk	3	2	—	—	—	—	—	—
12.	Dąbrowa	—	—	—	—	—	—	(14)	—
13.	Dusocin	—	—	14	tak (14)	tak	—	(36	—
14.	Działdowo	5	—	36	tak (36)	tak	—	—	—
15.	Gdynia	—	—	—	—	—	—	(44	tak
16.	Gniew	5	4	45	—	—	—	—	—
17.	Gołub, zlikwidowane	—	—	—	—		—	(73)	tak
18.	Grudziądz	10	—	73	tak (73)	tak	—	(17)	tak
19.	Grodziczno	2	1	17	tak (17)	—	—	—	—
20.	Gruta	—	—	—	—	—	—	(8)	tak
21.	Hopowo	1	2	8	tak (8)	—	tak	(18)	tak
22.	Jabłonowo	—	—	—	—		—	(14	tak
23.	Jezierce	—	—	14	tak (14)	tak	—	—	tak
24.	Jeżewo	—	—	—	—	—	—	—	—
25.	Kartuzy	—	—	—	—	—	—	(39)	tak
26.	Kościerzyna	5	5	39	tak	tak	tak	(25)	—
27.	Kowalewo	—	—	26	tak (33)	tak	tak	—	tak
28.	Kiszewa Stara	—	1	15	—	tak	tak	(20)	—
29.	Krokowa	1	—	20	tak (20)	tak	tak	—	
30.	Karlikowo	—	—	—	—	—	—	—	—
31.	Łasin	—	—	—	—	—	—	—	tak
32.	Lisewo	—	—	—	—	—	—	(17)	—
33.	Lidzbark	—	—	—	—	—	—	(34)	tak
34.	Lubawa	7	9	34	tak (34)	—	—	—	tak
35.	Lubichowo	—	—	—	—	—	—	—	—
36.	Lipinki	—	—	—	—	—	—	(20)	tak
37.	Lipusz	4	3	20	tak (20)	tak	—	—	—
38.	Liniewo	—	—	20	—	tak	—	—	—
39.	Matarnia	—	—	—	—	—	—	(20)	tak
40.	Nieżywięć	—	—	—	—	—	—	—	—
41.	Nowe	—	—	—	—	—	—	(48)	tak
42.	Nowemiasto	—	—	46	tak (46)	tak	tak	(19)	—
43.	Osie	—	—	—	—	—	—	(12)	tak
44.	Osiek	—	3	12	tak (12)	—	—	—	—
45.	Pelplin	—	—	—	—	—		—	—
46.	Pruszcz	—	—	—	—	—	—	(17)	tak
47.	Przodkowo	—	1	16	—	—	tak	(11)	—
48.	Radzyn	—	2	11	tak (11)	tak	tak	(42)	—
49.	Sępólno	—	1	42	tak (42)	tak	tak	(25)	tak
50.	Sierakowice	2	—	25	tak (27)	tak	tak	—	—
51.	Skarszewy	1	—	16	—	tak	—	—	—

L. p.	KOŁO	Zmiany personalne i ilość członków dnia 30. XI. 1928. +	—	stan	Nadesłano spis czł.	Nadesłano sprawozd. kasowe	mies.	Wysłano legitym. czł.	Zgłoszono delegata do P. K. O.
52.	Skórcz	—	—	42	tak *(42)*	—	—	*(42)*	tak
53.	Śliwice	—	—	—	—	—	—	—	—
54.	Starogard	—	—	—	—	—	—	—	—
55.	Stężyce	1	—	15	tak *(15)*	tak	tak	*(15)*	—
56.	Świecie	—	—	—	—	—	—	—	—
57.	Szemud	—	—	—	—	—	—	—	—
58.	Szymbark	—	—	—	—	—	—	—	—
59.	Suleczyno	5	1	25	—	—	—	*(26)*	—
60.	Swarzewo	1	—	19	tak *(22)*	tak	tak	(20)	—
61.	Tczew	1	—	44	tak *(44)*	—	—	*(44)*	tak
62.	Toruń	—	—	—	—	—	—	—	tak
63.	Tuchola	6	—	39	tak *(39)*	—	—	*(41)*	tąk
64.	Warlubie	—	—	—	—	—	—	—	—
65.	Wąbrzeźno	2	5	39	tak *(39)*	—	—	*(39)*	—
66.	Wejherowo	—	—	—	—	—	—	—	—
67.	Wiele, zlikwidowane	—	—	—	—	—	—	—	—
68.	Zblewo, zlikwidowane	—	—	—	—	—	—	—	—
69.	Żukowo	—	—	—	—	—	—	*(8)*	tak
		74	46	887	24 Kół	19 Kół	14 Kół	34 kół.	27 Kół
		28 osób nadwyżka							

Które koła i za które miesiące nie wpłaciły składek do Zarządu Głównego?

1. Chmielno za miesiące III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
2. Brzozie Polskie „ V, VI, VII, VIII, IX, X.
3. Brusy „ IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
4. Brodnica „ VII, VIII, IX, X.
5. Chojnice „ VII, VIII, IX, X, czy człon. jest tylko 12
6. Czersk „ II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X
7. Działdowo „ IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
8. Golub zlikwidowane
9. Grudziądz „ II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
10. Hopowo „ VI, VII, VIII, IX, X.
11. Jabłonowo „ IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
12. Jezierce
13. Karlikowo „ VI, VII, VIII, IX, X.
14. Kowalewo „ X.
15. Lidzbark „ V, VI, VII, VIII, IX, X.
16. Lubawa „ II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
17. Łasin „ VI, VII, VIII, IX, X.
18. Nieżywięć „ V, VI, VII, VIII, IX, X.
19. Pelplin „ VIII, IX, X.
20. Przodkowo „ X.

21.	Sierakowice	„ VIII, IX, X.
22.	Sliwice	za cały rok
23.	Skórcz	„ IX, X.
24.	Stężyca	„ III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
25.	Zblewo	
26.	Wąbrzeźno	„ VII, VIII, IX, X.
27.	Wejherowo	„ VIII, IX, X.
28.	Brzeźno	za cały rok
29.	Dąbrowa Ch.	„
30.	Grodziczno	„
31.	Kartuzy	„
32.	Kielno	„
33.	Konarzyny	zlikwidowane
34.	Lipinki	za cały rok
35.	Liniewo	„
36.	Lipusz	„
37.	Lisewo	„
38.	Matarnia	„
39.	Osie	„
40.	Stara Kiszewa	„
41.	Tuchola	„
42.	Warlubie	„
43.	Zukowo	„
44.	Wiele	rozwiązane

Spis nauczycieli, przedstawicieli Kół, wyznaczonych do pracy akwizacyjnej przy ubezpieczeniu na życie przez P. K. O.

L. p.	Nazwisko i imię	Adres	Koło
1	Borzyszkowski W	Żukowo, pow. Kartuzy	Zukowo
2	Szymański Maks.	Choińskie Budy, p. Małki, p. Brodnica	Nieżywięć
3	Maron Leon	Lembarg, p. Konojady „	Jabłonowo
4	Lewalski Ksawery	Linówiec, p. Montowo p. Lubawa	Grodziczno
5	Itrych Leon	Wilanów, p. Ponieczyno p. Kart.	Przodkowo
6	Hans Paweł	Chełmża, szkoła męska	Chełmża
7	Szymański Kazim.	Grudziądz, szk im. T. Kościuszki	Grudziądz
8	Noga Bronisław	Jeżewo, powiat Swiecie	Jeżewo
9	Wilkoszewski Sewer.	Toruń, ul. Lindego 6	Toruń
10	Poćwiardowski Jan	Gruta, powiat Grudziądz	Gruta
11	Wild Konrad	Jezierce p Kleszczewo p. Kościerzyna	Jezierce
12	Janı szewski	Drzycim, powiat Świecie	Drzycim

L. p.	Nazwisko i imię	Adre	Koło
13	Drygas Józef	Chełmno, ul. Polna	Chełmno
14	Tkaczyk Eugen.	Tczew, ul. Skaraszewska 5	Tczew
15	Wodkowski Paweł	St. Bukowiec p. St. Kiszewa p Kośc	Stara Kiszewa
16	Zawodziński Fr.	Tuszewo, p. Grudziądz	Grudziądz
17	Sehnke Jan	Drzonowo p. Lisowo p. Chełmża	Lisewo
18	Nowicki Albin	Grudziądz, Rynek 15	Prezes Okręg. Pom.
19	Józef Kraja	Wycinki, p. Osiek p. Starogard	Osiek
20	Murawski Anast.	Lubawa	Lubawa
21	Czapiewski	Rekowo, p. Morski	Gdynia
22	Palmowski Stan.	Tereszewo, p. Nowemiasto	Nowemiasto
23	Woelk Franciszek	Tuchola, Drożdżenica	Tuchola
24	Włodz. Homicki	Skórcz	Skórcz
25	Leon Grzywacz	Kalisz, p. Drzemiany p. Kościerz.	Lipusz
26	Gliński Ignacy	Mościsk' p. Lubichowo, p. Starogard	Lubichowo
27	Kotewicz Feliks	Zembrz, p. Radoszki, p Brodnica	Polskie Brzozie
28	Plata Jan	Paczewo, p. Sierakowice p. Kart.	Sierakowice
29	Rektor M Radomski	Kościerzyna	Kościerzyna
30	Tamiła Jan	Borcz, p. Hopowo, p. Kartuzy	Kartuzy

WYKAZ

wpływów do Zarządu Głównego z tytułu składek członkowskich za miesiąc październik, listopad i grudzień 1927 r. od Kół Okręgu Pomorskiego.

L. p.	Wyszczególnienie Kół	październik	listopad	grudzień
1	Kościerzyna	190,00 zł	198,00 zł	208,00 zł
2	Pruszcz	28,50 „	—	—
3	Nowe Miasto	128.00 „	132,00 „	242,00 „
4	Swarzewo	40,00 „	44,00 „	44,00 „
5	Chojnice	50,00 „	66,00 „	59,00 „
6	Chełmno	82,00 „	98,00 „	96,00 „
7	Chełmża	—	103,00 „	—
			106,00 „	104,00 „
			16,00 „	12,00 „
8	Toruń	—	132,00 „	128,00 „
9	Kowalewo	—	96,00 „	50,00 „
10	Suleczyno	—	44,00 „	44,00 „
			56,00 „	
11	Tczew	—	70,00 „	66,00 „
				88,00 „
12	Wąbrzeźno	—	86,00 „	86,00 „
			30,00 „	
13	Wejherowo	36,00 „	104,00 „	—

L. p.	Wyszczególnienie Kół	paździer ik	listopad	grudzień
14	Sępólno	—	60,00 zł	82,00 zł
15	Gdynia	—	80,00 „	—
			36,00 „	
16	Brodnica	—	84.00 „	210,00 „
			88,00 „	
17	Lidzbark	--	36,00 „	—
			32,00 „	
18	Nieżywięć	—	28,00 „	—
			26,00 „	
19	Jabłonowo	—	34,00 „	
			32,00 „	18,00 „
20	Skórcz	--	18,00 „	60,00 „
			60,00 „	14,00 „
21	Starogard	42.00 zł		50,00 „
22			—	60,00 „
	Działdowo	60.00 „	—	62,00 „
23	Nowe	32,00 „	—	44,00 „
24	Radzyn	—	21,00 „	40,00 „
			28,00 „	28,00 „
25	Bukowiec	—	24,00 „	
			26,00 „	26,00 „
26	Polskie Brzo zie	—	12,00 zł	—
			7,00 „	
27	Grudziądz	—	72,00 „	--
28	Lubawa	—	51,00 „	—
29	Toruń	—	111 00 „	—
30	Golub	—	—	80,00
31	Krokowo	—	—	34,00 zł
				78,00 „
32	Zblewo	—	—	18,00 „
				40,00 „
33	Puck	—	—	22,00 „
				36,00 „
34	Gniew i Smętowo	—	—	182,00 „
35	Lubichowo	—	—	51,30 „
36	Warlubie	—	—	52,00 „
37	Przodkowo	—	—	39,60 „
	Z przeniesienia			
	Ogółem	688 zł 50 gr	2352 zł 50 gr	2551 zł 10 gr

Z sum powyższych na podstawie obliczenia dokonanego podług nadesłanych wykazów, Zarządowi Oddziału przypada.

Za	październik . . .	151 zł 50 gr
„	listopad	384 zł
„	grudzień	430 zł 50 gr
	Razem . .	1046 zł

Dział Handlowy

Nadesłano do Biura Okręgowego:

1. GAZETY I CZASOPISMA:

„Rzeczpospolita", Warszawa.
„Pielgrzym", Pelplin.
„Wiarus Pomorski", pismo oświatowo-społeczne, Kartuzy.
„Gazeta Sępoleńska", Sępólno.
„Pochodnia", organ P. P. S. n aPomorzu, Grudziądz.
„Wychodźca", Warszawa, organ Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego.

„Szkoła Powszechna", redaktor Dr. Zygmunt Ziembiński, Warszawa, kwartalnik pedagogiczny, poświęcony sprawom wychowania i nauczania szkolnego oraz kształcenia nauczycieli, wydawany nakładem Ministerstwa W. R. i O. P, zeszyt 1, 2, 3, 4, rok IX.

„Miesięcznik katechetyczny i wychowawczy", organ Związku Kół Księży Prefektów, Lwów, zeszyt 9, rok XVII

„Pedagogjum", miesięcznik, poświęcony sprawom seminarjów nauczycielskich, preparand oraz kształcenia nauczycieli, organ Zarządu Głównego sekcji seminarjów nauczycielskich, T. N. S. W., Kraków.

„Roboty Ręczne", Tomaszów Mazowiecki.
„Życie Szkolne" miesięcznik, Włocławek.
„Nasze Drogi", miesięcznik, Radoń.
„Pokłosie Szkolne", miesięcznik, Płock.

„Iskry", tygodnik dla młodzieży, pod redakcją Wł. Koperskiego, Warszawa, Nr. 50 i 51, rok VI.

„Młody Polak", dwutygodnik ilustrowany dla młodzieży polskiej, nr. 7 i 8 rok IV, wydawany przez Śląski Zarząd Okręgowy Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powszechnych.

„Przegląd Pedagogiczny", tygodnik, organ T. N. S. W., pod redakcją Henryka Gallego, Warszawa, nr. 33, rok XLII.

„Wychowanie Fizyczne", miesięcznik, poświęcony higjenie szkolnej i wychowawczej oraz kształceniu cielesnemu w domu, szkole, armji i Stowarzyszeniach; organ Sekcji Wychowania Fizycznego przy T. N. S. W., redaktor naczelny prof. Uniwersytetu E. Piasecki, Poznań.

„Książki", miesięcznik, Warszawa, wydawnictwo M. Arcta, nr. II, rok II.

2. KSIĄŻKI.

Helen Pankhurst: „Wykształcenie według Planu Daltońskiego". Metoda wykształcenia i wychowania według t. zw. planu Daltońskiego stanowi dzisiaj jeden z nwajbardziej aktualnych programów pedagogicznych zagranicą i u nas. Cena 6,80 zł.

„Kształcenie Postępowania", Dr. I. B. Saxby, studjum psychologiczne, przełożyła Dr. Irena Pannenkowa, cena 7,60 zł, Książnica Atlas.

„Zagadnienia Pedagogiczne", Janina Melchertówna, cena 6,— zł, Zarys Podręczników dla użytku Seminarjów Nauczycielskich.

„Wrażenia z Podróży do Ziemi Świętej", X. Piotr Stach, przedruk „Gazety Kościelnej".

Katechezy Biblijne", X. Dr. Zygmunt Bielawski, na II i III klasę szkoły powszechnej, z przygotowaniem i przemówieniem do I spowiedzi i Komunji św., zastosowane do urzędowego programu. Lwów.

„Dzieje Starego i Nowego Przymierza" X. Dr. Zygmunt Bielawski, dla wyższych oddziałów szkół powszechnych. Cena 2,0 zł

„Nauka Religji", X. Dr. Zygmunt Bielawski, Religji Rzymsko-katolickiej, dla niższych oddziałów szkół powszechnych. Lwów.

„Większy Katechizm" rzymsko-katolicki, Archidiecezji Lwowskiej obrz. łacińskiego, wydanie 2-gie.

„Mały Katechizm" rzymsko-katolicki, Archidiecezji Lwowskiej obrz. łac., wydanie 3-cie poprawione, Lwów.

„Wzory" Planów Szczegółowych Nauki Rysunków wraz z metodycznemi wskazówkami, dla oddziału I, II, III szkoły powszechnej. **Juljusz St. Chudzikowski, „Rytmy", oraz Anonimowe Pieśni i Listy Miłosne z XVI wieku. Mikołaj Sepszarzyński,** Bibljoteka Narodowa, Krakowska Spółka Wydawnicza.

„Katalog" Krakowskiej Spółki Wydawniczej.

„Po 10 Latach Niepodległości", Aleksander Janowski, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze.

„III. Sprawozdanie „Katolickiego Związku Młodzieży Polskiej na Diecezję Chełmińską (Pomorze)", za rok 1927, Wąbrzeźno.

„Rockefeller" cykl „Wola i Praca", nr. 109, Biblj. Historyczno-Geograficzna.

„Macierz Szkolna w Gdańsku", jej zadania i program pracy.

„Mikroskop" i Przyrządy Pomocnicze, **Henryk Lewandowski, Lwów.**

„Katechizm dydaktyczny nauczyciela historji szkół średnich i wyższych klas szkół powszechnych. Temoś, Lwów

„Cennik" Preparatów Mikroskopijnych, H. Lewandowski, Lwów, ul. Blacharska 8, II.

„Katalog Narzedzi Szkolnych" opracowany zgodnie z programem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz według wskazówek Państwowego Instytutu Robót Ręcznych. Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznemi „Krzysztof Brun i Syn", Warszawa, Plac Teatralny.

„W dziecinnym Dworze", W. Haberkantówna, Książnica Atlas, Lwów.

„Śmietnik", W. Haberkantówna, Książnica Atlas, Lwów.

„O czem mówią kamienie", Dr. Józef Siemiradzki, Książnica Atlas, Lwów.

„Budowa Wszechświata", Dr. Feliks Burdecki, Bibljoteka Iskier, Książnica Atlas, Lwów.

„Pod Polską Banderą", F. A. Ossendowski, Książnica Atlas, Lwów.

„Telewizor Orkisza", J. M. Dąbrowa, Bibljoteka Iskier, Książnica Atlas, Lwów.

„Wańko z Lisowa", Ossendowski, Bibljoteka Iskier, Książnica Atlas, Lwów.

„4 Kobiety", Paweł Heyse, Laureat Fundacji Nobla, Tow. Wydawnicze Rój, Warszawa.

„Krystyna Córka Lawransa". Wianek, **Sygrydy Undset,** Tow. Wyd. Rój, Warszawa. Autoryzowany Przekład Wandy Kragen.

„Tajemnica Ojca Browna", G. K. Chesterton, Tow. Wydawnicze Rój, Warszawa.

Recenzja książek

X. dr. Zygmunt Bielawski: Katechezy biblijne na II i III klasę szkoły powszechnej z przygotowaniem i przemówieniami do I spowiedzi i Komunji św., zastosowane do urzędowego programu. Lwów 1928, nakładem Tow. Bibljoteka Religijna. Stron 514. Cena 12 zł.

Nowa praca znanego pedagoga, profesora uniwersytetu lwowskiego, podzielona jest na pięć części (łącznie 54 katechez). Część 1-sza zawiera katechezy biblijne Starego Zakonu, między które wplecione są osobne pogadanki o przykazaniach, o modlitwie, o pracy nad sobą (wada główna) i rachunek sumienia z przykazań (razem 24 katechez). Oczywiście każda katecheza zawiera obfite zastosowania katechizmowe i moralne na tle opowiadania biblijnego, wszystkie zaś służą jako dalsze przygotowanie do I spowiedzi. Przygotowanie bezpośrednie stanowi część 2-gą książki (7 katechez). Omawia w niej autor warunki sakramentu pokuty. W części 3-ciej znajdujemy przygotowanie do I Komunji św (7 katechez). Obszerniej, bo w 7 katechezach, zajął się autor Mszą sw. Ostatnia, 5-a część książki obejmuje przemówienia w dniu spowiedzi i Komunji św

w liczbie 13. Zamyka książkę plan szczegółowy nauki w II klasie z uwzględnieniem przygotowania do I spowiedzi i Komunji św.

Każda katecheza X. Bielawskiego jest zupełnie gotowym wykładem na godzinę nauki, podzielonym na poszczególne części, a więc: zapowiedzenie, wykład, wyjaśnienie, zastosowanie. Zastosowania są bardzo praktyczne, pochodzą bowiem z własnego wieloletniego doświadczenia. Jeśli dla niektórych szkół gdzie nauka nie odbywa się regularnie, byłyby katechezy za obszerne, łatwo bardzo dadzą się skracać. Przeczyta je z wielkim pożytkiem każdy X. Prefekt, a dla katechistów świeckich są wprost konieczne. Wielce byłoby pożądane, by dostały się do rąk rodziców. **X. St. Wieroński.**

Ks. Dr. Zygmunt Bielawski: Dzieje biblijne Starego i Nowego Przymierza dla wyższych oddziałów szkół powszechnych. Lwów 1928, nakładem i drukiem Towarzystwa „Bibljoteka Religijna". Stron 276 z 70 ilustracjami i mapą Palestyny. Cena 2,0 zł.

X. Piotr Stach: Wrażenia z podróży do Ziemi Świętej. Lwów 1928. „Bibljoteka Religijna" we Lwowie. Stron 208. Cena 3 zł. Czcig. Autor prof. Uniw. Jana Kazimierza był w tem położeniu szczęśliwem, że mógł po raz drugi zwiedzić wszystkie świętości palestyńskie, przypatrzeć się zmianom, jakie zaszły tam w latach ostatnich, życiu i działalności duchowieństwa katolickiego, a także innowierców, syjonistów itd. Cały rozdział II (str. 12—84) poświęca żydom, ich stosunkowi do chrześcijaństwa, zastanawia się nad możliwością ich nawrócenia i nad środkami, których w tym celu należałoby używać. Rozdział III (str. 85—198) opowiada o chrześcijaństwie w Palestynie, o jego tam historji, o pracy tam zakonów, o nabożeństwach wielkotygodniowych w Jerozolimie. Rozdział IV o gospodarce rządu angielskiego w Palestynie, któremu niejedno trzeba zarzucić, bo popiera więcej różne sekty protestanckie i schizmatyków greckich niż łacinników, o czem kapłan katolicki nie mógł inaczej mówić, jak tylko z uczuciem bolesnem.

Książka ta zasługuje bardzo na czytanie i rozpowszechnianie w kołach szerszych. **X. A. P.**

LAUREATKA NOBLA NA ROK 1929.

Laureatka Nobla na rok 1928, Sygryda Undset „Krystyna, Córka Lawransa". Tow. Wyd. „Rój", str. 302.

Sygryda Undset, czołowa postać literatury norweskiej, łączy w sobie męską siłę z kobiecą wrażliwością, tworząc dzieła o wiecznej wartości.

Trylogja jej p. t. **„Krystyna, Córka Lawransa",** to wielkie epickie dzieło historyczne na tle 13 i 14 wieku w Norwegji. Było ono tłómaczone na różne języki, przyczem w Niemczech rozeszło się w 300 000 egzemplarzy.

„Undset — pisze z okazji przyznania jej nagrody Nobla p. M. Vinde w „Nouvelle Litteraire" — jest pierwszym pisarzem, który życie swoje poświęcił studjom nad kobietą".

W najprostszych słowach chyli się ku nam życie, objawia się nam śmierć. W najprostszych słowach wyzwala się łaska wiary i zatwardziałość, oschłość grzesznego serca. Najprostszemi słowy ryje się w nas odwieczny ból rodzenie i odwieczna żądza i zapamiętałość miłości. Zdaje się nam, że całe ustępy tej cudownej książki pisane są w jakiemś zaczarowanem jasnowidzeniu. I to jest wielkość tej książki. Epopeja i najczystszy, wszelkich pierwiastków sentymentalizmu pozbawiony liryzm.

Heyse Paweł: „4 kobiety". Tow. Wyd. „Rój", które dało dowód wielkiej przezorności i sprężystości, rzucając na rynek księgarski wielką trylogję Sygrydy Undset równocześnie z przyznaniem jej nagrody Nobla, wydało równocześnie książkę drugiego laureata Nobla, Pawła Heyse.

Chesterton: „Tajemnica Ojca Browna". Kto czytał kolejno tomy o „Mądrości" i o „Naiwności" Ojca Browna, ten weźmie chętnie do rąk i tę książkę „Roju", — w której znajdzie opowieść o dobrem, cichem i miłującem sercu, które mądrością dobroci bierze rekordy... detektywne.

LITERATURA GWIAZDKOWA.

Najlepszy podarek na gwiazdkę to dobra książka. Polecamy:

„Pieśń o Ojczyźnie“, Kornel Makuszyński. Dzieło uwienczone nagrodą Min. W. R. i O. P., napisane krwią serdeczną, podyktowane gorącą potrzebą wewnętrzną:

Aby się jasnem stało narodowi,
Że nawet w Wołdze Polak rym wyłowi.

Cena 6,— zł.

„Higjena“, Kazimierz Karaffa Korbut. Doskonały ten podręcznik dla szkół średnich oddać może nauczycielstwu polskiemu rzetelne usługi. Cena 5,— zł.

„Powietrze, Słońce i Woda w życiu dziecka“, Mieczysław Michałowicz. Wychowanie fizyczne dziecka, tego przyszłego obywatela kraju, jest dzisiaj troską naczelną całego społeczeństwa. Jak dobrze dziecko to wychować, o tem poucza doskonale książka prof. Michałowicza, znakomitego specjalisty w zakresie opieki nad dzieckiem. Cena 1,50 zł.

„Ćwiczenia i obserwacje biologiczne w ogrodzie“, Janina Antoniewicz. Cały problem nauczania idzie dzisiaj w kierunku wytworzenia najściślejszego kontaktu między uczniem a żywą przyrodą. Podręcznik p. Antoniewicz wyrosły na tle właśnie tendencji, oddać powinien nauczycielowi duże usługi. Cena 2,50 zł.

„O Ideał Wychowania Społecznego Młodego Pokolenia“, Stefan Górzyński. Temat niezmiernie aktualny, interesujący każdego, kto ma coś wspólnego z wychowaniem wogóle. Cena 1.20 zł.

„Podstawowe Wskazówki Dydaktyczne“, Jan Jakóbiec. Książka jasno i przejrzyście napisana, dobrze wprowadza w krąg zagadnień pedagogicznych. Cena 1,60 zł.

„Nasi Przyjaciele“. Książka o zwierzętach, uchwałą parlamentu angielskiego polecona do czytania w szkołach powszechnych. Cena 1,30 zł.

„Wiek XVIII w Bibljotece Narodowej“. Krakowska Spółka Wydawnicza, Kraków.

„Czasy Saskie“, wybór źródeł. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył **Józef Feldman** Docent Uniw. Jagiellońskiego.

„Konfederacja Barska“, wybór tekstów. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył **Władysław Konopczyński.**

„Poezja Barska“, zebrał, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył **Kazimierz Kolbuszewski,** Prof. Uniw. Wileńskiego.

„Pamiątki Soplicy“, Henryka Rzewuskiego. Z autografu wydał i opracował Zygmunt Stweykowski.

„Pan Podstoli“, Ignacego Krasickiego, opracował Juljan Krzyżanowski.

„Życie Moje“, Józef Wybicki. Z rękopisu wydał i objaśnił A. M. Skałkowski.

„Wspomnienia Mojej Młodości“, Kazimierz Brodziński i inne pisma autobiograficzne. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Dr. Aleksander Łucki.

„Dzieje Polaków na Syberji“, Dr. Michał Janik, z 23 ilustracjami.

„Słownik Etymologiczny Języka Polskiego“, Aleksander Brückner, Kraków.

„Wychowanie“. Szkolnictwo. Pedagogika. Dydaktyka. Metodyka. Wychowanie Fizyczne. Katalog Dzieł wydanych przez firmy zrzeszone w P. T. W. K. Warszawa.

„Szalony Lotnik“: A. Czyżowski. Powieść fantastyczna. Cena 3,— zł. Bibljoteka Iskier.

„Maleńka Dorrit“. Powieść. Broszura.

„Bohaterski Miś“. Powieść ilustrowana, broszura 3,— zł, karton. 4,50 zł.

„Szlakiem Słonia Afrykańskiego“. Wrażenia z podróży po Afryce. Broszura ilustr. A. Pisulińskiego.

„Cesarz Mrówek“, L. Bertelli, pseud. Yamba, ilustrowane. Kart. 4,50 zł.

„Z życia naszych ptaków“, J. Domaniewski. Ilustrowane. Cena 2,40 zł.

„Z życia owadów“, J. H. Fabre. Ilustrowane. Broszura. Cena 4,80 zł.

„Ilustrowany przewodnik po Chełmnie i Świeciu“: M. Orłowicz. 0,65 zł.

„Ilustrowany przewodnik po Pomorzu“, M. Orłowicz, brosz. 9,60 zł, płótno 11,— zł.

Zamawiać przez „Biuro Nauczycielskie“ (Grudziądz, Rynek nr. 15).

Polecenie Firm

Pianina. Firma Bronisław Sommerfeld w Bydgoszczy, fabryka i hurtownia fortepianów, specjalność budowa znakomitych krzyżowych pianin, udziela naszym członkom Nauczycielstwu Pomorskiemu, wyjątkowo korzystnych warunków przy nabywaniu fortepianów, udziela mianowicie możność spłaty do 20 i więcej miesięcy przy wpłaceniu jednej trzeciej ceny kupna lub też mniejszej kwoty. Pianina firmy Sommerfeld odpowiadają w zupełności lepszym zagranicznym instrumentom. Pianina te cieszą się szczególnie ze względu na bardzo miły ton ogólnem uznaniem i są dostarczane także do Konserwatorjów i Instytutów muzycznych np. do Lwowa, Poznania i Bydgoszczy.

Dom Sportowy w Poznaniu, przy ulicy św. Marcina numer 14 polecamy przy nabywaniu przyborów do wszelkich sportów i wychowania fizycznego.

„Instytut Pomocy Naukowych" we Lwowie dostarcza pp. Nauczycielstwu i Szkołom najlepszych mikroskopów dla uczniowskich pracowni biologicznych i dla szkół powszechnych, oraz wszelkich preparatów mikroskopowych. Nasze Biuro Okręgowe ma na składzie dla rozsprzedaży komisowej następujące dwie książki: Henryk Lewandowski: „Mikroskop i Przyrządy Pomocnicze" (cena 2 zł wraz z przesyłką), i Temos: „Katechizm dydaktyczny nauczyciela historji" (cena 50 gr wraz z przesyłką).

Zamówienia przyjmuje nasze Biuro Okręgowe w Grudziądzu, które udziela wszelkich informacyj co do cen i warunków nabycia.

Rozmaitości

Ksiądz biskup Łukomski wobec Zw. nauczycielstwa szkół powszechnych.

Ks. biskup łomżyński Łukomski wydał list pasterski do diecezjan, w którym wskazuje na to, jak szybko się sprawdziły jego przewidywania o usposobieniu stronnictw wywrotowych, wrogiem dla wiary i Kościoła. W liście tym wspomina także o antykatolickiem stanowisku naczelnych władz Związku polskiego nauczycielstwa szkół powszechnych i daje takie wskazówki swoim diecezjanom:

„Ponieważ tak zw. Związek polskiego nauczycielstwa szkół powszechnych opanowany jest w sferach kierujących nim przez osoby, zwalczające religijny wpływ Kościoła na szkołę, a do związku tego należy wielu nauczycieli, winni rodzice zwrócić baczną uwagę na to, czy dzisiejszy wpływ ich szkoły jest zgodny z religijnemi potrzebami dzieci".

A dalej pisze ks. biskup Łukomski te słowa:

„Wiecie, Kochani Diecezjanie, że wizytując wasze kościoły i przeprowadzając katechizację waszych dzieci, zachęcam was zawsze do poszanowania dla szkoły i osób, w niej nauczających. Słyszeliście, jak wam opisywałem ciężką pracę nauczycielską i jak was upominałem do okazywania wdzięczności nauczycielom, pracującym

często w bardzo trudnych warunkach. Pragnę bowiem gorąco tego, aby serdeczne współdziałanie Kościoła, szkoły i rodziców krzewiło chrześcijańską moralność i zdrową oświatę w narodzie.

Jeżeli jednakże organizację nauczycielskie miały wprowadzać walkę w dziedzinie religijnego wychowania oraz wpływać na władze szkolne i na nauczycieli w duchu tej walki, przeciwstawiając się religijnemu wpływowi Kościoła na szkołę, wówczas nie zawaham się nazwać przed wami tych organizacyj i ich członków, dążności takich popierających, szkodnikami, przed których wpływem trzeba będzie chronić dzieci. A jeśliby — czego nie daj Boże — pod antyreligijnym naciskiem takich organizacyj lub stronnictw miałby być usunięty ze szkoły wpływ Chrystusowy, Jego nauka święta i zachęta do religijnego życia, jestem przekonany, iż razem z Kościołem będziecie umieli stanąć do stanowczej obrony dusz swoich dzieci, a tem samem i wiary naszego narodu".

Skrzynka do listów

Kol. S. P.

Potwierdzając odbiór listu Pana Kolegi z dnia 18 bm., który odebraliśmy dnia 22 bm., donosimy uprzejmie, że podany nam temat daliśmy do opracowania danemu członkowi, opracowującemu dział metodyczny.

Przy tej sposobności zniewoleni jesteśmy wyjaśnić cel, jaki nam przyświecał przy powołaniu do życia „Sekcji Pedagogicznej".

Braliśmy jako wzór „Pedagogische Warte" A. W. Zickfeld, Osterwieck Harz, w której pp. K. O. Beetz, (Gotha) Ad. Rude (Nakło) pod „Sprechsaal" udzielali czytelnikom i abonentom tegoż czasopisma informacyj przy opracowywaniu tematów. Tak samo i my postępować zamierzamy wobec czytelników, abonentów naszych czasopism „Nauczyciel Pomorski" i „Szkoła Pomorska", jak również wobec członków naszej organizacji na Pomorzu. Ostatnim udzielamy porad fachowych bezpłatnie. Nie można i nie wolno przez omyłkę naszej instytucji uważać za fabrykę, tworzącą gotowe referaty i odczyty, przygotowywane do odczytania na konferencjach itd. ,lub za źródło dochodów za dostarczenie wykończonych referatów.

Pomoc nasza polega na wskazaniu materjałów i ich źródeł, na podaniu wskazówek, jak należy dany temat rozumieć, jak opracować i z jakich źródeł czerpać potrzebny materjał. To wszystko nie wyklucza, a raczej wymaga osobistego przestudjowania, zebrania i opracowania materjału, samodzielnie tworząc formę, wewnętrzną i zewnętrzną stronę opracowania.

Te kilka uwag uważaliśmy za potrzebne i konieczne, aby nie wywołać nieporozumień i rozczarowań u naszych interpelantów.

Dodatkowo nadmieniamy, że do opracowania odpowiedzi potrzebują nasi współpracownicy pewnego czasu. Czas, jaki w Pańskim wypadku pozostanie nam do dyspozycji, jest stanowczo za krótki (od dnia 22 bm. do wygłoszenia, czy oddania referatu dnia 29 tegoż samego miesiąca).

Skoro odpowiedź naszego współpracownika będzie gotowa, prześlemy ją natychmiast Panu Koledze.

Kol. K. w W.

Temat.

„Rola i znaczenie cichych zajęć z poszczególnych przedmiotów w szkole jednoklasowej i o sposobie przygotowania ich przezemnie".

Odpowiedź.

1. Programy ministerjalne dla szkół powszechnych do wszystkich przedmiotów nauczania.
2. „Przyjaciel Szkoły", dwutygodnik, Poznań, r. 1925, zesz. 12.
3. Jeleńska: Metodyka pierwszych lat elementarnego nauczania — na licznych miejscach.
4. J. Młodowska: „Zastosowanie planu daltońskiego przy zajęciach cichych w szkole powszechnej" („Szkoła Powszechna, zeszyt IV, rok IX, Warszawa 1928).

Grudziądz, dnia 23. XI. 28 r.

(—) B. Szwoch.

Kol. D. w P.

Zapytanie:

„Jakie błędy w wychowaniu dzieci, popełnione przez rodziców, zauważyłem u dzieci i jak na nie reagowałem?"

Odpowiedź.

1. Przestudjować programy ministerjalne dla szkół powszechnych do nauczania wszystkich przedmiotów z punktu widzenia celów materjalnych i formalnych wychowania, obserwować z tego punktu widzenia błędy u rodziców i dzieci, zastanowić się nad punktami stycznemi w tej sprawie i zreferować akcję pedagogiczną nauczyciela.
2. Przestudjować Dziennik Urzędowy Min. W. R. i O. P., rozporządzenie i okólniki Ministerstwa i Kuratorjum w sprawie wymagań pedagogicznych i w sprawie niedomagań faktycznych. (np. rozporządzenia o utrzymaniu czystości, porządku etc.) Pozatem postąpić jak pod 1.
3. Poznać dokładnie rodziców i ich dzieci.
4. Zdefinjować pojęcie „wychowania" i pojęcie „błędów" na podstawie podręczników lub ogólnych dzieł pedagogicznych. (np. Zarzecki, Dr. Kosiński, Foerster itd.)
5. O najrozmaitszych błędach piszą podręczniki lub dzieła pedagogiczne (np. Ks. Dr. Kosiński, Foerster itd.)
6. O zabiegach (sposobach zwalczania błędów) pedagogicznych pisze każdy podręcznik lub dzieło pedagogiczne (np. Ks. Dr. Kosiński).
7. Referaty o wychowaniu moralnem, intelektualnem, fizycznem, narodowem i obywatelskiem w czasopismach pedagogicznych (np. „Przyjaciel Szkoły", „Życie Szkolne", „Szkoła Powszechna" i in.)
8. „Przyjaciel Szkoły", dwutygodnik, Poznań, r. 1926 zesz. 13, o poznaniu
9. „Przyjaciel Szkoły", r. 1926 zesz. 15, o kooperatywie w szkole i oszczędności.
10. „Przyjaciel Szkoły" r. 1926 zesz. 17, cały zeszyt.
11. „Przyjaciel Szkoły" r. 1926, zesz. 18, o szkole radosnej.
12. „Przyjaciel Szkoły", r. 1926, zesz. 20, o motywach etycznych i estetycznych.
13. „Przyjaciel Szkoły", r. 1927, zesz. 2, o samorządzie i trzeźwości.
14. „Przyjaciel Szkoły", r. 1927, zesz. 3, o pogodzie duszy.
15. „Przyjaciel Szkoły", r. 1927, zesz. 6, o gminie szkolnej i ochronie przyrody.
16. „Przyjaciel Szkoły", r. 1927, zesz. 16, o zebraniach rodzicielskich.
17. „Przyjaciel Szkoły", r. 1927, zesz 20, o wychowaniu dziewcząt.
18. „Przyjaciel Szkoły", r. 1928, zesz. 2, kilka artykułów.
19. „Przyjaciel Szkoły", r. 1928, zesz. 7, 8, 9, 10, 11, 12 o ideałach młodzieży, o pedagogice leczniczej, o współpracy szkoły z domem, o sztuce.
20. Green, Psychonaliza w szkole, Warszawa, M. Arct, 10 zł.
21. Melehertówna, Zagadnienia pedagogiczne, Lwów, Księgarnia Naukowa.
22. Saxby, Kształcenie postępowania, Warszawa, Książnica Atlas, zł. 7,60.
23. Baumgarten, Kłamstwa dzieci i młodzieży, Warszawa, Nasza Księgarnia, złotych 4.

Grudziądz, dnia 23. 11. 1928 r.

(—) Bernard Szwoch.

Kol. W. u Z. Zapytanie: „Praca nauczyciela ludowego poza szkołą",

Odpowiedź: Materjału dostarcza.:

1. Szkoła, miesięcznik, Warszawa, r. 1924, zeszyt 5,
2. Szkoła, miesięcznik, Warszawa, r. 1927, zeszyt 5,
3. Szkoła, miesięcznik, Warszawa, r. 1927, zeszyt 12,
4. Życie Szkolne, miesięcznik, Włocławek, r. 1928, zeszyt 10 i 11,
5. Encyklopedja Podręczna, tom II, artykuł o oświacie pozaszkolnej, Warszawa, Książnica — Atlas.
6. Dr. M. Stępowski, Praca oświatowa pozaszkolna u obcych i u nas, Warszawa, Księgarnia Polska, 1906 r., strona 38.
7. Ks. A. Ludwiczak, Uniwersytety ludowe w Polsce, Poznań, 1927 r. Nakładem „Tow. Czyteln Ludowych", stron. 119,
8. Szkoła Powszechna, kwartalnik, Warszawa, Książnica — Atlas, różne zeszyty,
9. Oświata Polska, organ Polskich Towarzystw Oświatowych, pod red. J. Korneckiego, Warszawa, Marszałkowska 153 m. 6, rocznie 5 zł. 5 roczn.
10. Polska Oświata Pozaszkolna, dwumiesięcznik Z. P. N. S. P., Warszawa.
11. Przegląd Oświaty, miesięcznik Czyteln Ludowych, Poznań.

W powyższych wydawnictwach znajdzie się po części gotowe referaty.

Grudziądz, dnia 22. 11. 1928 r. **B. Szwoch.**

Kol. G. u R. Zapytanie: „Jak wzbudzam świadomą miłość języka ojczystego i literatury polskiej"?

Odpowiedź: Na pismo z dnia 3. 11. 1928 r. L. dz. 3016/28, podaję podręczniki, zawierające materjał do wymienionego w niem tematu.

1. Zdzisław Dóbiecki, „Podstawy kultury narodowej". Nakładem Gebethnera i Wolffa, Rozdział „Język i Naród". (str. 27.)
2. Stanisław Szaher: „Zasady nauczania język apolskiego w zakresie szkoły powszechnej i gimnazjum niższego". Lwów, Książnica — Atlas.
3. Aleksander Brueckner: „Walka o język", Lwów, 1917.
4. Konstanty Wojciechowski: „Wskazówki metodyczne do programu gimnazjum państwowego", „Język polski" Warszawa, Książnica — Atlas.

Należy uwzględnić w następującej kolejności, zależnie od materjału podanego, a nadającego się do zużytkowania. Nr. 1., potem nr. 4, oraz nr. 2, nareszcie nr. 3.

Uwagi: W temacie powyższym należy najpierw zwrócić uwagę na to, czem jest język ojczysty dla jednostki, dla narodu, a przez uświadomienie uczniów co do wartości i roli języka ojczystego wzbudzi się w nich poszanowanie i miłość języka ojczystego. Podnieść należy to, że gdy nie mieliśmy swego państwa w czasie po rozbiorcah kraju, to język świadczył o tem, że żyjemy.

Co się tyczy zamiłowania do literatury ojczystej, to należy pokazać uczniom że literatura ojczysta zawiera najważniejsze skarby narodowe, jak czyny przodków, godne naśladowania, porywy, radości i smutki narodu, dzieje walk o wolność zawiera kwiaty uczuć ludzkich, ale i cierpienia jednostki lub całych grup społecznych. Wykazać uczniom piękno, tkwiące w poezji, prozie pięknej, wskazać na to, że literatura tej poezji i piękna prozy (powieści i nowela), to pokarm duchowy człowieka.

Ułatwić uczniom poznanie arcydzieł literatury ojczystej (zakładanie bibljotek szkolnych).

Sam nauczyciel musi okazywać zamiłowanie do języka i literatury ojczystej. Trudno wzbudzać coś w kimś, czego sami nie mamy.

Grudziądz, dnia 15. 11. 28 r. **(—) Dr. Jan Zwierzański.**

Kol. S. w P. Zapytanie: „Nauka wierszy w szkole powszechnej".

Odpowiedź: Wobec tego, że nie jest zadaniem komisji pedagogicznej opracowywanie gotowych lekcyj j referatów, przeto ograniczę się do rozpatrzenia tematu i do wskazania źródeł, mogących dostarczyć odpowiedni materjał do opracowania tematu.

Temat może być traktowany z punktu widzenia pedagogicznego, jak również mat. dydaktycznego. W pierwszym wypadku chodziłoby o wskazanie celu nauki wierszy oraz o uwydatnienie jej, znaczenia jako czynnika kształcącego przedewszystkiem uczucia estetyczne. Łącząc bowiem w sobie treść piękna z piękną formą, poezja potrafi wzbudzać i rozwijać w dzieciach uczucia estetyczne. Pozatem poezja przyczynia się do urabiania uczuć patrjotycznych, etycznych, religijnych i t. p. Nie można również pominąć faktu, że w wierszach uwydatnia się najlepiej giętkość, piękno i bogactwo mowy polskiej, co przyczynia się w niemałym stopniu do wzbudzenia świadomej miłości języka ojczystego. (Patrz odę nauki języka polskiego.) To byłoby zasadnicze punkty pierwszej części referatu. Ograniczam się do podania kilku myśli".

Osiągnięcie wyżej omówionych korzyści nauki wierszy uzależniona jest od należytego traktowania tej nauki pod względem mat. dydaktycznym. Progr min. udziela bardzo skąpych wskazówek. Wybór wierszy programu pozostawia nauczycielowi. Z tego wynika ważne zagadnienie wyboru wierszy (konieczność dostosowania do wieku dzieci, przy roku, do innych przedmiotów, zasada koncentracji przedmiotowej).

Przechodząc do omówienia zagadnień metodycznych nauki wierszy należałoby rozstrząsnąć następujące zagadnienia.

Różnica między wierszem epickim a lirycznem.

Wiersze epickie traktuje się jak zwykle czytanki. Wiersze liryczne natomiast wymagają odrębnego traktowania (patrz progr. ministerjalny str. 28 Jeleńska), Metodyka pierwszych lat nauczania, strona 111, 111. Osterloff. Metodyka języka ojczystego, strona 258, 260). Traktowanie nauki wierszy w klasach niższych nie różniła się zasadniczo od sposobu opracowania wierszy w klasach wyższych. Na niższych stopniach nauki należy się naogół ograniczyć do wywołania odpowiedniego nastroju. Dzieci powinni wiersze odczuwać. W klasach zaś wyższych może nastąpić rozbiór literacki (Rozpatrywanie sposobu wyrażania przez uczucie). Pozatem zasługują na wzmiankę następujące zagadnienia.

1. Gdzie, kiedy i jak mają się dzieci uczyć wierszy na pamięć.
2. Czy wszystkie przerobione wiersze powinny dzieci umieć na pamięć.
3. Czy nauczyciel jest zobowiązany umieć na pamięć wiersza przerobionego przez niego w klasie.
4. Czy poleca się stosowanie i opowiadania przerobionych wierszy lirycznych

(—) Galon.

Kol. B. w D. Zapytanie: „Jak wychowuję dziecko przez religję na dobrego chrześcijanina?

Odpowiedź szczegółową Ks. prof. J. Rozkwitalskiego opublikujemy w następnym numerze.

Odpowiedzi Redakcji.

Kołu Gniew. Koło przesłało przez skarbnika, kolegę Neumanna. zmiany personalne koła Czerwińsk, nie podawając niestety adresów przy nazwiskach Politowski, Juraszewski, Dąbrowski i Małolepsza. Prosimy uzupełnić braki.

Koledze L. M. w L. W sprawie przyjęcia na W. K. N. w Grudziądzu grupy humanistycznej oraz godzin i dni wykładów na tym kursie prosimy zwrócić się do gospodarza kursu, Kolegi J. Kapiszewskiego (Grudziądz, szkoła im. Marcinkowskiego co wtorek i czwartek od godz. 3-ciej do 5-tej).

Koło Warlubie. W ostatnim czasie, począwszy od czerwca rb., nie otrzymaliśmy od Szanownego Zarządu żadnych zmian personalnych członków koła, tem mniej mogła znać adresy i zmiany członków administracja „Nauczyciela Polskiego". Prosimy przysłać nam dokładny spis adresów członków Szanownego Koła, a Nauczyciel Polski dochodzić będzie regularnie.

Koleżance M. N. w Małym Kacku. Statut i program wszystkich działów „Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego" zawiera wydawnictwo Ministerstwa W. R. i O. P. „Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski", statut i program. Warszawa, Książnica Atlas, Warszawa, Nowy Świat 59, lub Lwów, ul. Czarlińskiego 12.

Koło Krokowa. Druki do sprawozdań miesięcznych zamówiliśmy i prześlemy niebawem.

Koło Stężycca. Wysokość zaległości składek członkowskich określamy podług zestawień Zarządu Głównego w numerze niniejszym „Nauczyciela Pomorsk."

Koło Jeżewo. Wysokość zaległości składek członkowskich określamy podług zestawień Zarządu Głównego w numerze niniejszym „Nauczyciela Pomorsk.".

Koło Tczew. Wiadomość o zwrocie podatku komunalnego w Chełmnie polega na mylnych informacjach.

Kolega P. St. w Węsiorach, Per. Suleczyno. Zwrotu pożyczek, udzielonych przez Kasę Ubezpieczeniową, uskuteczniać można pod adresem Biuro Nauczycielskie, Grudziądz, Rynek 1.

Zamknięcie redakcyjne:
niniejszego numeru: dnia 30. XI. 1928 r.
następnego numeru: dnia 30. XII. 1928 r.

NEKROLOGI.

W piątek, dnia 26. października rb. zasnął w Bogu, zaopatrzony sakramentami świętemi

ś. p.

Józef Surowy

przeżywszy 71 lat życia. Eksportacja zwłok do kościoła klasztornego, następnie pogrzeb, odbyły się dnia 30. X. rb.

W koledze Józefie Surowy zgubiliśmy jednego z współzałożycieli pierwszego koła naszego na Pomorzu (w Chełmnie), długoletniego i gorliwego członka naszej organizacji, który mimo choroby i podeszłego wieku zawsze brał czynny udział w życiu organizacyjnem naszego Stowarzyszenia. Ponadto tracimy w Zmarłym dobrego Kolegę, zawsze uczynnego i do noszenia pomocy chętnego.

Nasze Koło w Wąbrzeźnie donosi nam, że w czasie feryj letnich zmarł członek tamtejszego Koła

Jan Kamiński

R. I. P.